

industrija
gumijevih
usnjenih
in kemičnih
izdelkov

Sava Kram

6. JUNIJ 1975

ŠTEVILKA 10-11 — XV

Četrtno poslovanje

Za prvo četrtletje letošnjega leta so značilna neugodna gospodarska gibanja, ki so na eni strani pogojena s posledicami še trajajoče gospodarske krize v svetu in na drugi strani z zaskrbljujočim položajem na domačem trgu. ... Kljub omenjenim neugodnim gospodarskim pogojem smo dosegli razmeroma zadovoljive

rezultate ... V prvih 3 mesecih smo dosegli 414,6 milijonov din celotnega dohodka ... glede na plan 87 % ... Nekoliko nižja količinska prodaja ... še ne realizirana uskladišev nekaterih prodajnih cen ... v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta dosegli celotni dohodek z indeksom 126,2.

(Stran 9, 10, 11, 12, 13)

Novice

Zaradi zanimivosti in v prepričanju, da boste veseli novic tudi z drugih področij, smo vam tokrat pripravili več vest, ki smo jih povzeli iz Informacij poslovnega združenja kemične industrije Slovenije.

Šport

- Sava ima svojo rally ekipo
- Kolesarji zopet uspešni
- Športni dvoboj med tozdoma
- Peteroboj v Zalcu

(Stran 17, 19)

Ce analiziramo stroške za izdelavo novega avtoplašča, odpade približno 70 % vrednosti na karkaso in 30 % na tekalno površino. Zaradi tega bi bila velika škoda zavreči avtomobilski plašč, ki ima obrabljeno tekalno površino, nosilno ogrodje oziroma karkaso plašča pa tako dimenzionirano, da lahko prenese tudi večkratne obnovitve.

(Stran 15)

KAJ JE PROTEKTIRANJE?

Gumijada Niš '75

Ze res, da je važno tekrovati, ne pa zmagali — nikakor pa mi res, da smo se morali uvrstiti skoraj na konec lestvice gumarskih podjetij. Za nami so le še manjše gumarske tovarne, ki imajo komaj (ali pa še ne) za eno našo skupnost tozdom delavcev.

(Stran 18, 19)

Svečana zaobljuba

24. maja, dan pred praznikom, so se zbrali mladi vojaki kasarne Stane Zagor in mladinci — prostovoljci, vključeni v enote teritorialne obrambe, na Trgu revolucije v Kranju, kjer so pred veliko množico občanov dali svečano zaobljubo, da bodo vedno in povsod branili prido-

bitve naše revolucije, da bodo tvorilo prispevali svoj delež k graditvi naše domovine v duhu socializma, demokracije in bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti.

(Stran 7)

Delavska kontrola

Z analizo o dosedanjem delu delavske kontrole je bilo ugotovljeno, da se le-ta še ni uveljavila in našla svojega pravega mesta v utrjevanju oblasti delavcev in uresničevanju njihovih pravic ter dolžnosti.

(Stran 6)

Prodaja izdelkov TTI v letu 1975

Odpirajo se nove možnosti prodaje cevi, profilov in velopnevmatike na vzhodnem trgu kot tudi na zahodnem trgu, predvsem v Nemčiji. Na domačem trgu je trenutno problem prodaje industrijske pnevmatike. V zadnjem času poplava industrijske pnevmatike, ko so podjetja nekoordinirano načrtovala to proizvodnjo.

(Stran 3)

Zakaj ravno v Savo?

Obisk zdravnikov

Obiskali so nas zdravniki — specialisti s področja medicine dela. V sejni sobi nove upravne stavbe so jih strokovni delavci Save seznanili z organizacijo Save kot tudi z dosežki oddelka za varstvo pri delu.

V petek, 16. maja, so si našo delovno organizacijo ogledali zdravniki in specializanti s področja medicine dela, ki so na podiplomskem študiju v organizaciji medicinske fakultete iz Zagreba in kliničnega centra, tozda Institut za medicino dela, prometa in športa iz Ljubljane.

Zakaj ravno v Savo: »Zato, ker ima Sava dobro razvito službo varstva pri delu, še posebej obratno ambulantno, in zato, da spoznamo vašo delovno organizacijo in službe, ki jim je skrb človek pri delu,« so organizatorji tega obiska napisali v svojem dopisu, v katerem so zaprosili za obisk.

Zdravniki, ki opravljajo podiplomski študij, ki je za napredek kompleksnega varstva pri delu, predvsem pa za aktivno zdravstveno varstvo delavcev SR Slovenije zelo pomembno, so si z zanimanjem ogledali našo tovarno. Zanimalo jih je vse, od tehnološkega procesa preko

škodljivosti in varstva pri delu do aktivnega zdravstvenega varstva v Savi.

Med drugim jih je zanimalo tudi to, koliko ljudi se mora podrediti preventivnim zdravstvenim pregledom. Začudil jih je podatek, da je takih pregledov približno 1600 in to samo zaradi zdravju škodljivih vplivov, čeprav med svojim ogledom niso opazili toliko zdravju škodljivih delovnih mest.

Po ogledu proizvodnih obratov naše delovne organizacije so zdravniki izjavili: »Pričakovali smo slabše delovne pogoje in ugotovili, da se v Savi veliko dela na problemu širokega spektra snovi, ki škodljivo vplivajo na zdravje. Posebno presenečenje pa smo nad velikostjo delovne organizacije, nad njeno dobro organizacijo dela in proizvodnje in seveda nad zelo veliko skrbjo za neposrednega proizvajalca, njegovo delovno okolje in zdravo počutje.«

L. Mraz

Požar v Totri

Dne 24. aprila 1975 je nekaj po 6. uri začelo goreti v skladišču gotovih izdelkov naše tovarne. Kljub takojšnji intervenciji poklicnih gasilcev, gasilske čete iz Bizovika in iz Sostrega ter članov delovnega kolektiva, ognja ni bilo mogoče zadušiti niti ne lokalizirati, tako da so skladišče in vsi izdelki, ki so bili takrat vskladiščeni v njem, popolnoma uničeni. Po prvih ocenah je nastale škode za 7 milijonov dinarjev.

Neposredno po požaru se je sestel delavski svet ter ukrenil vse potrebno, da bi čimbolj ublažili posledice požara. Sestavljena je bila posebna sanacijska komisija, ki ima vsa pooblastila za učinkovito in hitro ukrepanje. Sprejetih je bilo več sklepov, med njimi tudi sklep o tem, da bodo v mesecu maju vse sobote delovne. Nemudoma se je usposobilo zasilo skladišče ter se organizirala odprava blaga tudi neposredno iz proizvodnje.

Takoj po komisijskem ogledu gorelega skladišča so ga začeli obnavljati. Pogodba o obnovi skladišča je bila sklenjena z gradbenim podjetjem Gradles iz Medvoda, ki se je zavezalo, da bo skladišče obnovilo v dveh mesecih.

Ob nesreči, ki nas je prizadela, se je zelo izkazalo nekaj naših poslovnih partnerjev. Tako je še isti dan, ko je prišlo do požara, prišel predstavnik podjetja KOTEXS TOBUS iz Ljubljane in nam ponudil vsestransko pomoč za ublažitev posledic požara. Isto so nam ponudili tudi iz konkurenčnega podjetja Minerva iz Žalca. Prav tako nam je veliko naših kupcev, katere smo pisмено obvestili o požaru z namenom, da bi jim pojasnili morebitne zamude pri dobavah blaga, izreklo svojo solidarnost pri obnavljanju normalnih poslovnih pogojev, če z drugim ne, vsaj s takojšnjim plačilom obveznosti.

Te dni mineva že mesec dni od nezgode. Lahko rečemo, da smo prve, največje težave premostili in da poslujemo bolj ali manj normalno. Pri tem gre nemajhna zasluga celotnemu kolektivu Totra, ki je z velikim razumevanjem podprl sklepe sanacijske komisije. Vsi so prepričani, da bodo s svojim delom lahko nadoknadili veliko izgubo, ki jo je povzročil požar in da bo ob letu goreče skladišče samo še neprijeten spomin.

ps

Uresničena želja zdravljenih alkoholikov

Takoj po ustanovitvi našega kluba smo ugotovili, da prostor, ki ga uporabljamo, ne odgovarja našim potrebam. Zgodilo se je, da smo morali čakati na prostor ali pa smo morali svoj sestanek imeti v stari šoli. Skratka, naših sestankov nismo mogli voditi tako, kot bi jih radi, nedokončan sestanek pa kaj lahko prinese težke posledice. Zakaj? Zato, ker mi, zdravljeni alkoholiki vse morebitne težave povemo našim terapevtom. Oni nam dajejo smernice, kako prebroditi problem, ne da bi segli po alkoholu ter si s tem pripravili težko pridobljeni čas, ki smo ga preživel brez alkohola. No, in ker se je večkrat zgodilo, da nismo mogli sestanka speljati do konca, ker so na prostor čakali že drugi uporabniki, se je porodila skrita želja po lastnem prostoru, kjer bi potekali naši sestanki nemoteno. Željo smo izrazili direktorici kadrovske službe tov. inž. Juditi Rakovec ter vodji socialne službe tov. Lojzki Planinšek. Obljubili sta, da bomo dobili svoj prostor, kakor hitro bo to mogoče. Po nekaj mesecih težkega čakanja se nam je želja končno uresničila: dobili smo prostor. Tre-

ba ga je bilo samo preurediti in vanj postaviti opremo. Tudi to se je uredilo in sestanke imamo sedaj v lastnih prostorih, v stari upravni stavbi. Včasih smo zavidali drugim klubom, ki imajo lično opremljene svoje prostore — danes pa se tudi mi lahko s tem pohvalimo. Ne bomo pa pozabili, komu smo dolžni zahvalo za to.

Zato se ob tej priliki iz srca zahvaljujemo direktorici kadrovske službe inž. Juditi Rakovec in vodji socialnega oddelka Lojzki Planinšek za ves trud, ki sta ga imeli pri iskanju ustreznega prostora in za kritje stroškov. Socialni delavki tov. Milki Novak in predsedniku kluba tov. Jožetu Cveku pa se zahvaljujemo za pomoč pri preureditvi in adaptaciji prostora.

Z veseljem ugotavljamo, da nismo prepuščeni sami sebi, da bdijo nad nami osebe, ki nas razumejo in nam hočejo pomagati. Še bolj bomo strnili svoje vrste ter se z veseljem udeleževali sestankov, abstinirali ter vabili tiste Savčane v naše vrste, ki danes živijo še v alkoholnem opoju.

Savčani iz kluba
zdravljenih alkoholikov

Razpis

V želji, da pouk čimbolj posodobimo in s tem olajšamo delo učencem in učiteljem ter pritegnemo k sodelovanju vse zainteresirane sodelavce delovne organizacije

r a z p i s u j e m o

izdelavo naslednjih skript:

a) ZA ŠOLO ZA GUMARSKO DELAVCE

1. za predmet fizike,
2. za predmet gumarska tehnologija, in to za poklicna področja: konfekcionerja, pripravljalca, mešalca in kalandrista,
3. za predmet gumarski stroji, in to za poklicna področja: konfekcionerja, vulkanizerja, pripravljalca, mešalca, kalandrista in brizgalca;

b) ZA POKLICNO GUMARSKO ŠOLO

1. za predmet fizike,
2. za predmet kemije,
3. za predmet gumarske tehnologije — gumar izdelovalec pnevmatike, — gumar izdelovalec tehničnih izdelkov,
4. za predmet strojni elementi s tehničnim risanjem;

c) ZA DELOVODSKO GUMARSKO ŠOLO

1. za predmet fizike,
2. za predmet kemije,
3. za predmet gumarske tehnologije,
4. za predmet gumarski stroji,
5. za predmet tehnično risanje z opisno geometrijo.

Vsa skripta morajo biti v skladu z učnim načrtom posamezne šole. Učne načrte lahko dobite na vpogled v Izobraževalnem centru, prav tako pa tudi vse potrebne informacije.

Rok prijave je 30. junij 1975
Pričakujemo vaš odziv.

Člani političnega aktiva v KTM, TOTRI, RUMI in VULKANU

Kako se uresničuje dogovor o združitvi s Savo, koliko in katere naloge so že narejene, kakšni so problemi v skupnostih tozdov — to so bila osnovna vprašanja, ki so vodila k odločitvi, da člani političnega aktiva Save obiščejo KTM-Protektor, Totro, Rumo in Vulkan.

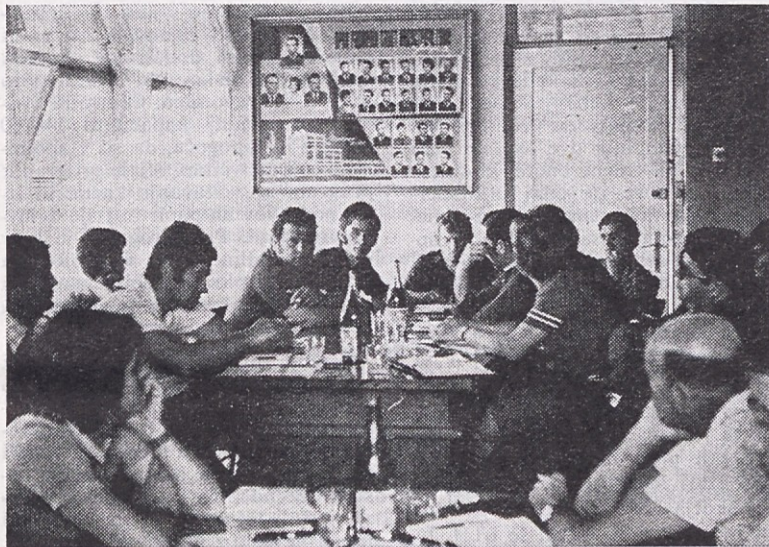
Razgovore o omenjenih podjetjih smo imeli z njihovimi političnimi aktivisti, v Rumi in Vulkanu pa je sodeloval tudi dipl. inž. Anton Lah, direktor skupnosti tozdov TTI, in sicer je sodeloval po strokovni plati. Družbenopolitične organizacije so vsekakor tudi odgovorne za izvajanje ustavnih določil in za uresničevanje medsebojnih dogovorov, zato je njihova pravica in dolžnost sodelovati pri realizaciji postavljenih nalog. Pri tem seveda ne gre, da bi se spuščali v strokovne rešitve ali razreševanje posameznih operativnih nalog. Gre predvsem zato, da se ugotovi dejansko stanje uspehov in težav in predlaga samoupravnim organom ustrezne ukrepe.

V omenjenih razgovorih je bilo povsem jasno ugotovljeno, da je na področju dejanskega združevanja že marsikaj narejenega, zelo veliko nalog pa je, ki se jih bo treba takoj lotiti.

Politični aktiv bo na eni prvih sej strnil svoje ugotovitve v skupno poročilo in ga posredoval centralnemu strokovnemu kolegiju in samoupravnim organom.

O tem bomo več pisali v eni naslednjih števil.

J. Štular

Kako se uresničujejo dogovori o združitvi s Savo, koliko in kaj je že narejenega in s kakšnimi problemi se srečujejo v dislociranih skupnostih tozdov, to so bila osnovna izhodišča, da je politični aktiv sklenil obiskati vse skupnosti tozdov. Posnetek je narejen na razgovorih v Rumi.

Prodaja izdelkov TTI v letu 1975

Prodaja TTI je za letošnje leto postavila plan neto realizacije 429.415.724 din.

V prvih štirih mesecih tega leta je bilo prodanega blaga za 15 milijard ali 36 % postavljenega letnega plana. To je hkrati 17 % več, kot znaša plan prodaje za prve štiri mesece. Deloma so vzrok za to višje cene pnevmatike.

Na kratko o problemih in uspehih, ki spremljajo prodajo naših izdelkov.

Na zahodnem trgu recesija z nizkimi cenami ovira prodajo velopnevmatike in cevi. Kljub temu smo optimistični glede prodaje izdelkov za izvoz, saj se odpirajo nove možnosti npr. za prodajo cevi, profilov in velopnevmatike na vzhodnem trgu kot tudi na zahodnem trgu, predvsem v Nemčiji.

Na domačem trgu je trenutno problem prodaja industrijske pnevmatike. Nekdanjemu velikemu popraševanju po teh izdelkih je v zadnjem času sledila poplava industrijske

ske pnevmatike, ko so podjetja neusklajeno načrtovala to proizvodnjo. Naenkrat se je pojavilo 1 milijon komadov instaliranih kapacitet; Sava je dala v plan 150.000 komadov.

Pri prodaji ostalih skupin izdelkov ni večjih problemov. Marsikje so vsaj trenutno potrebe trga večje, kot so naše kapacitete. Omenimo naj gumirano platno, klinaste jermene, transportne trakove, razna tesnila, prevleke valjev.

Pri profilih bo večja prodaja možna, ko bomo dosegli boljšo kvaliteto tega izdelka. To si obetamo od nove linije za kontinuirano vulkanizacijo.

Velopnevmatike smo lani na domačem trgu prodali za 8 starih milijard. Lahko bi prodali še več, če bi imeli možnost hitrejšega prilaganja trgu z dimenzijami. Letošnja realizacija prodaje velopnevmatike na domačem trgu je 3,1 milijarde dinarjev. Menimo, da smo z velopnevmatiko na domačem trgu še

Potokar-Rakar Danica, dipl. oec., avtorica sestavka

premalo navzoči, prav zato prehajamo na povečanje proizvodnje žmula plaščev, katerih proizvodnja je v zadnjih letih bila vse manjša. Razlog za to je bila prenizka cena, ki smo jo uspeli sedaj izboljšati.

Pri ceveh beležimo dobre prodajne rezultate. Prodaja bi bila še večja, če bi proizvodnja delala cevi ustreznih trgovskih dolžin. Cene cevi so izenačene s cenami ostalih proizvajalcev.

Naše gumirano platno je priznано kot kvaliteten izdelek. Če ne bi proizvodnjo spremljale razne težave, bi lahko izdelali in prodali še večje količine, saj je povpraševanje v

zadnjih dveh letih po gumiranem platnu precejšnje.

Ravno tako so kupci zadovoljni s kvaliteto naših ležalnih blazin, medtem ko je cena že dosegla svojo zgornjo mejo. Dejstvo je, da ležalne blazine počasi izpodrivajo blazine za kampiranje — postelje in blazine, polnjene z moltoprenom. V bodoče naj bi se močneje usmerili na proizvodnjo sanitetnih izdelkov ter vključili v asortiman tudi bolniške blazine in plenice, ker so zanje na trgu velike potrebe.

Prodaja kemičnih izdelkov je v lanskem letu dosegla dobre rezultate. Tudi letos ni posebnih težav s prodajo. Lepil bi lahko prodali več, če bi imeli zadostne kapacitete. Potrebno bi tudi večje in ustrežnejše prostore za skladiščenje kemičnih izdelkov.

Pri transportnih trakovih so, kot že omenjeno, kapacitete premajhne. Zadnje čase so težave tudi z dobavo surovin.

Faktor zalag izdelkov TTI je 1,5 glede na mesečno proizvodnjo. Kljub velikim zalogam izvozne pnevmatike (katera bo začela konec maja kopniti), so zaloge porasle od 1. 1. 1974 do 31. 3. 1975 za okoli 10 odst. po količini in 8 % po vrednosti.

V skladu z gospodarskim načrtom smo zadolženi, da v težavnih gospodarskih razmerah iščemo prihrankov v notranjih rezervah. Tu naj omenimo, da je prodajna služba planirani poprečni letni rabat 17 % v prvih štirih mesecih letošnjega leta uspela znižati na 15,8 %.

Kljub težavam, ki vsakodnevno spremljajo prodajo naših izdelkov, pričakujemo, da bomo letni plan prodaje izpolnili, še zlasti, če bo napore prodajne službe spremljalo tudi prizadevanje proizvodnje za hitrejšo prilaganje zahtevam trga.

Obiskali so nas člani DS Semperita

Že v prejšnji številki smo v nekaj stavkih zapisali, da so nas obiskali člani delavskega sveta Semperit. Srečanje je bilo prirčno. V prvem delu razgovora je tov. Helmut Turzanski povedal o razvoju naše delovne organizacije od nastanka in celotnega poveljnega razvoja. O samoupravljanju je spregovoril tov. Ivan Žerko, o organizaciji Save pa tov. Slavko Mihelič.

Po uvodnem razgovoru so si člani delavskega sveta Semperit z zanimanjem ogledali naše proizvodne tozde.

Zanimalo jih je vse od urejenosti delovnih pogojev, organizacije dela, priprave, razvoja itd.

Iste dne zvečer so bili gostje iz Semperita povabljeni na večerjo. Tudi tu so naši gostje postavili še marsikatero zanimivo vprašanje o samoupravljanju, o skrbi za delavčev standard itd.

Po besedah dr. Rabiča so bili z obiskom zelo zadovoljni in povabili predstavnike naše delovne organizacije, da v bližnji prihodnosti obiščejo Semperita.

L. M.

Gostje med ogledom proizvodnje

Tehnika v službi človeka

Pred kratkim smo dobili od Republiškega računskega centra (v nadaljnjem besedilu RRC) dopis — informacijo o njihovem razvoju v prihodnje. RRC nam je ta dopis poslala z željo, da bi vam bralcem posredovali nekaj informacij o tem manj znanem področju.

Ker imamo v Savi prav tako računski center, ki je s 1. 1. 1975 s celotnim sektorjem za organizacijo in informacijske sisteme prešel v Polikem, smo zaprosili tov. Prešerna iz SIS, da bi dal nekaj informacij o delu v RRC in v SIS. Tako bodo naši bralci lahko primerjali, kako se razvija računalništvo na ravni republike in na ravni Polikema.

Tov. Prešeren se je naši želji rad odzval in odgovoril na vprašanja.

— *Tov. Prešeren, ali je možna primerjava med računalništvom v delovni organizaciji in RRC?*

Delati primerjavo med računalništvom v Polikemu in računalništvom v RRC je težko zaradi različnih drugotnih ciljev, ki jih imamo eni in drugi pri svojem delu. Toda prvotni cilj je povsod isti: nuditi tako kvalitetno elektronsko obdelavo podatkov, kot je le mogoče. Zato ta primerjava ne bo primerjava v smislu, kdo je dosegel več na področju računalništva, ampak bo to primerjava dosežanega dela in opis načrtov za prihodnost.

— *Pa vendar bi rad — iz prepričanja, da mnoge bralce zanima — da poveste kratek »življenjepis« RRC.*

Republiški računski center je nastal leta 1968, ko je bil kupljen in postavljen računalnik CDC 3300. Ta računalnik je bil osnova RRC do leta 1972, ko je bil kupljen in postavljen računalnik CYBER 70, prav tako proizvod firme CDC. To je sedaj največji računalnik v Sloveniji, predvsem zaradi tega, ker sta v njegovi notranjosti dva glavna procesorja in deset perifernih, ki si med seboj delijo delo. Prav tako ima ogromen centralni spomin s ka-

paciteto 980.000 znakov. Vse to omogoča, da ima naenkrat včitanih do 15 programov v glavnem spominu (multiprogramiranje), dva od teh petnajstih pa se dejansko izvajata. V vsakem glavnem procesorju se izvaja eden (multiprocesiranje).

Na CYBER 70 se je preko 25 nemislečnih terminalov priključilo 12 ustanov in podjetij, ki so prikazana na naslednji sliki. Opozorimo naj le na tri: Institut gradnjevinarstva iz Zagreba, Strojna fakulteta iz Sarajeva in Seizmološki institut iz Skopja. Zadnja dva sta sicer priključena občasno, toda vseeno je to dokaz, kakšne razdalje se danes da premagati z računalniki.

— *Kako poteka delo v omenjenem računalniku?*

Delo z nemislečim terminalom v RRC je enako kot klasično delo z računalnikom. Tak terminal je v osnovi sestavljen iz čitalca kartic in pisalnega stroja. Ko se program včita, se postavi v vhodno vrsto in čaka na izvajanje. Čas za izvajanje se dodeljuje po posebni formuli, v kateri je upoštevano, kolikšen je bil delež denarja, ki ga je uporabnik prispeval za nakup računalnika in koliko časa je v tem dnevu že porabil. Slaba stran tega je, da moraš vedno paziti, da ne prekoračiš svoje kvote časa, dokler nisi naredil redne dnevne obdelave, kajti če si kvoto prekoračil (in ni nič drugega narobe, npr. izpad računalnika ali napaka v obdelavi), potem dnevna obdelava vseeno ne bo narejena.

— *Zakaj pa pride do tega?*

Slabost tega načina dela izvira iz prezasedenosti računalnika in prevelikega števila strank. RRC hoče zato razširiti svoje kapacitete s postavitvijo novega računalnika. Ta jim bo tudi omogočil, da pričnejo delati tudi z mislečimi terminali. Novi in stari računalnik bi povezali v računalnik — dvojček, kjer bi si oba računalnika med seboj izmenjavala delo. V prihodnosti se RRC namerava priključiti tudi na evropsko informacijsko mrežo. S tem bi pri-

šli do vseh podatkov, ki so shranjeni v katerikoli računalniku te mreže. Za to pa bi potrebovali velik vozliščni računalnik. Preko tega vozliščnega računalnika bi se na evropsko informacijsko mrežo lahko priključil tudi drugi računski center.

— *Torej veliki načrti?*

Vsi ti načrti RRC so zelo zanimivi in njihove izkušnje bodo koristne za vse uporabnike računalnikov. Na področju uporabe mislečih terminalov sicer niso prvi, ker v Sloveniji že nekaj podjetij dela na ta način, vendar delo ni nikjer povsem enako in bodo njihove izkušnje gotovo pokrivalo področja, kjer ni še nihče ničesar poizkušal.

— *Računalnik in njegova postavitev gotovo veliko staneta?*

Naj povem še to, da je vsa oprema RRC kupljena in ne najeta, kot je pri nas. To se nam zdi velika slabost, kajti računalnik, ki je najet, lahko vrneš, ko ti ne ustreza več, pri računalnikih pa je razvoj tako hiter, da se to zgodi zelo kmalu. Ker se računalnik najema po delih, lahko vrneš ali zamenjaš samo tisti del, ki ti ne ustreza več. Pri nas imamo računalnik dve leti, pa smo že zamenjali tračne enote, ki so zastarele, za nove, za sedaj najmodernejše. Prav tako nameravamo zamenjati konzolni pisalni stroj za novega, ki je šestkrat hitrejši. Povsem vrnil pa smo luknjač kartic, ki ga ne rabimo več.

— *Tov. Prešeren, kje smo z računalništvom pri nas v Savi oz. v Polikemu?*

Prve korake na področju računalništva je Sava naredila leta 1968, ko so stekle prve obdelave na računalniku IBM 360/20 v Računskem centru Škofja Loka. Na tem računalniku so poleg Save delali še LTH, Jelovica, Gorenjska predilnica in drugi. Za vse so bili to prvi začetki. Računalnik je bil sicer majhen in počasen, vendar za začetnike povsem dovolj velik. Z leti so se na-

birale izkušnje, število in obseg obdelav je rasel in počasi je postalo jasno, da bo Sava, ki ji je glede na vloženi denar pripadala 1/3 časa na računalniku, kmalu rabila svoj računalnik. To se je pokazalo takrat, ko so savske obdelave zahtevale tudi po dvanajst ali osemnajst ur na dan namesto osmih.

Že v letu 1971 so tekle priprave za prehod na nov računalnik. V letu 1972 so pričeli graditi stavbo, v kateri je danes računalnik. Marca 1973 pa je računalnik končno prispel. Računalnik je iz najnovejše generacije IBM računalnikov: IBM 370/135.

— *In kako dela naš računalnik?*

Žal so se na posameznih delih računalnika pokazale napake. Včasih nam je le z velikim naporom uspelo, da smo naredili vse zahtevane obdelave in še to z zamudo. In to se še dogaja.

V letu 1973 smo povsem prenehali z delom v Računskem centru Škofja Loka. Danes v Savi ni več področja, za katerega ne bi tekla na računalniku vsaj ena obdelava.

Računalnik smo v letu 1974 izboljšali in razširili z novimi tračnimi enotami, tremi dodatnimi enotami magnetnih diskov in razširitevjo centralnega spomina. Centralni spomin ima sedaj kapaciteto 144.000 znakov in omogoča, da so v spominu naenkrat včitanji štirje programi: program za včitavanje kartic in izpis podatkov na papir in trije delovni programi. Prvi program je le v pomoč ostalim trem. CYBER ima torej sedemkrat večji centralni spomin, naenkrat pa ima včitanjih le petkrat več programov.

S temi razširitvami smo povečali naše kapacitete za 100 odstotkov. To nam je omogočilo, da teče na računalniku več novih in bolj kompleksnih obdelav. Žal pa se pozna to tudi jutraj na kupih papirja, ki so nastali čez noč. Te kupe bomo lahko zmanjšali takrat, ko bomo tudi mi prešli na delo z mislečimi terminali.

— *Računalništvo v Savi v letu 1975 in naprej?*

S 1. 1. 1975 je celotni sektor za organizacijo in informacijske sisteme z računalnikom prešel v Polikem. S tem je prevzel odgovornost za razvoj elektronske obdelave podatkov ne samo v Savi in Savi priključenih delovnih organizacijah, ampak tudi v ostalih štirinajstih članicah Polikema.

Delo za Savo teče po ustaljenih tirih, skušamo pa obdelave prilagoditi potrebam. Največja pomanjkljivost naših obdelav je, da so vsi podatki, ki jih dajemo, stari vsaj en dan. Žal je to posledica tega, da delamo po klasičnem načinu dela na računalniku.

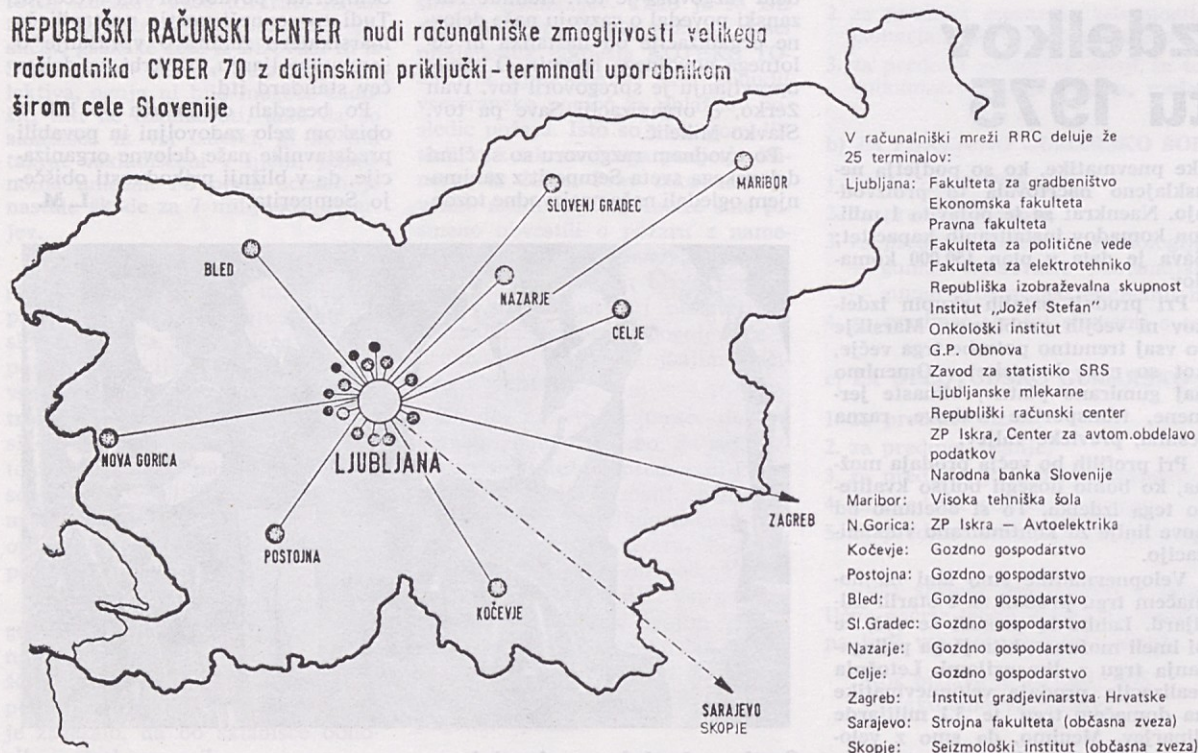
Zato je praat tako kot v RRC ena od naših nalog v prihodnosti prehod na delo z mislečimi terminali.

— *Kaj je delo z mislečimi terminali ali z drugimi besedami interaktivno delo?*

Ime samo »misleč« terminal ni povsem ustrezno, ampak se danes splošno uporablja. Pomeni terminal, ki je sestavljen iz displaya (t. j. majhen televizijski zaslon s tasteri) in včasih še iz pisalnega stroja — printerja. Tak terminal je programiran tako, da odgovarja na posamezna vprašanja. Seveda mora biti priključen na računalnik, kjer je že formirana banka podatkov.

(Nadaljevanje na 6. strani)

REPUBLIŠKI RAČUNSKI CENTER nudi računalniške zmogljivosti velikega računalnika CYBER 70 z daljinskimi priključki-terminali uporabnikom širom cele Slovenije

Investicije v znanje

Sava petič pokrovitelj tekmovanja za srebrna Vegova priznanja

Dne 17. maja 1975 se je v Prešernovi šoli Kranj zbralo stopetinsdeset učencev osnovnih šol od šestega do osmega razreda iz občine Kranj. Minilo je leto dni, odkar se je podobna skupina šolarjev zbrala k tekmovanju za srebrna Vegova priznanja.

Pred petimi leti je občinski odbor za tekmovanje prvič prosil Savo za pokroviteljstvo nad tem, za mlade nadvse privlačnim, za nas pa nadvse koristnim vključevanjem v spoznavanje matematike in fizike. Zdravko Korenčan, samostojni analitik v kadrovski službi Save, je zbrane mlade takole pozdravil:

»V imenu pokrovitelja tega tekmovanja delovne organizacije Sava Kranj in naših samoupravnih organov vas lepo pozdravljam in vam želim mnogo uspeha pri današnjem preizkusu znanja iz matematike.

Vaša odločitev, da se udeležite tekmovanja iz matematike, kaže, da jemljete učenje resno in se zavedate resničnosti pregovora, ki pravi, da človek toliko velja, kar zna.

Ta tekmovalni duh naj vas spremlja pri nadaljnjem študiju, da se boste čimprej pridružili množici mladih strokovnjakov, ki se korajžno in uspešno vključujejo v delo v našem gospodarstvu in na ta način prispevajo k hitrejšemu razvoju našega gospodarstva in družbe v celoti.

Naše gospodarstvo potrebuje vse več tehničnih in ekonomskih strokovnjakov, to velja za Slovenijo, posebno pa še za Kranj. Matematika je ena od osnovnih znanj za te iskane poklice, zato je kranjsko gospodarstvo, predvsem pa naša delovna organizacija, zelo zainteresirana za tovrstni kader in je pripravljena materialno podpirati vaša prizadevanja v tej smeri.

Še enkrat mnogo uspehov in nasvidenje pri podelitvi nagrad.«

Ko so se učenci razšli v učilnice s svojimi mentorji, sem za kratek razgovor prosil Ivanko Gros, ki že dolga leta, praktično od vsega začetka vodi v Kranju taka tekmovanja.

»Po vseh šolah so ustanovljeni krožki matematike in fizike. Na šolskih tekmovanjih se učenci pomerijo najprej med seboj. Najboljši tekmujejo potem na občinskem nivoju.

V Kranju danes tekmuje 165 učencev, v tem trenutku pa so enaka tekmovanja po vsej Sloveniji. Šest ali osem najboljših iz Kranja pa se bo nato udeležilo republiškega tekmovanja.

Naloge, ki jih rešujejo učenci na tekmovanjih, so povsod enake. Nekateri učenci se v krožke javijo sami, druge spodbudijo mentorji — predavatelji matematike in fizike.«

Tov. Grosova je še dodala, da se večina učencev, ki se vključujejo v krožke in ki se udeležujejo tekmovanj, teh dveh predmetov oprime tudi na gimnaziji in kasneje na fakulteti.

»Nekateri fantje in dekleta, ki so se pred leti takole navduševali še kot učenci osnovnih šol, danes že poučujejo v kranjskih šolah matematiko in fiziko,« je veselo zaključila najin pogovor tov. Grosova.

J. Štular

Podelitev Vegovih priznanj

Letos so že petič zapored v Savi podelili nagrade in priznanja mladim matematikom. Skromne slovesnosti so se udeležili najboljši matematiki, ki so v letošnjem letu dosegli odlične rezultate tako na šolskih kot tudi na občinskem tekmovanju.

Tekmovanja za srebrno Vegovo priznanje se je letos udeležilo rekordno število mladih iz šestih osnovnih šol kranjske občine. V znanju matematike so se poizkusili osnovnošolci 6., 7. in 8. razredov. Kar 57 tekmovalcev 6. razredov se je potegovalo za srebrno Vegovo priznanje, podelili so jih samo 27. Iz 7. razredov jih je sodelovalo 63, samo petinštirideset pa so podelili srebrna Vegova priznanja. Najslabša je bila udeležba iz 8. razredov — samo 39. Vendar so dosegli zelo dobre rezultate, saj so kar štiriindvajsetim podelili priznanja.

Direktorica kadrovske službe Save tov. Judita Rakovec je najboljšim matematikom podelila hranilne knjižice z denarnimi vlogami. V svojem nagovoru je dejala: »Vse nas v Savi veseli, da je ta oblika spodbujanja mladih k delu in študiju dosegla takšne razsežnosti in ob tem

tako lepe rezultate. Zato smo v Savi ponosni, ker smo prevzeli pokroviteljstvo. Množičnost našega sodelovanja pa je tista, ki nas spodbuja, da bomo to pokroviteljstvo zadržali tudi za bodoče. Upamo, da se bomo lahko srečali tudi v nadaljevanju vašega študija, vam pomagali in veseli bomo, če se boste po končanem študiju odločili in se zaposlili v naši delovni organizaciji.«

Tudi mentorji mladih matematikov so bili deležni skromne pozornosti Save za svoje delo in trud, ki ga vsako leto vložijo v organizacijo in izvedbo občinskega tekmovanja za srebrna Vegova priznanja.

Da bi bila informacija popolnejša, sem za razgovor poprosil še dva udeleženca tekmovanja.

Jana Odar

obiskuje 7. b razred na osnovni šoli France Prešeren. Je vseskozi odlična, čeprav ji je nekaj časa ravno matematika delala preglavice. Povedala mi je, da jo je tov. Grosova navdušila za matematiko. Od takrat ji matematika ni samo obvezni

Jana Odar je najuspešneje rešila matematične naloge med vrstniki 7. razredov. Nagrado Save za ta uspeh je dobila iz rok inž. Judite Rakovec, direktorice kadrovske službe.

predmet, temveč predmet, v katerem je tudi del njenih ciljev. Jana pa ni samo pridna učenka, rada ima tudi glasbo in že štiri leta pridno vadi klavir. Zelo rada hodi v hribe in pravi, da se rada ukvarja s športom. Po končani osnovni šoli namerava na gimnazijo, o nadaljnjem študiju pa se še ni odločila, lahko pa se zgodi, da bo ravno matematika tista, ki jo bo usmerila.

»Zelo vesela sem nagrade, ki mi jo je podarila Sava. Se se bom udeleževala takih in podobnih tekmo-

Milan Štefe, dijak 8. razreda osnovne šole France Prešeren

vanj, seveda, če bo vse tako, kot mora biti.«

Na koncu mi je še povedala, da našo delovno organizacijo dobro pozna, da je za Savo slišala že v nižjih razredih. Takrat je izvedela, da je Sava pokrovitelj občinskega tekmovanja za srebrna Vegova priznanja. »Lahko se zgodi, da bom prišla v Savo, vendar tega zagotovo ne morem obljubiti,« mi je še zaupala.

Milan Štefe

ki je bil prisoten ves čas najinega razgovora z Jano, pa mi je povedal:

»Sem dijak 8. razreda osnovne šole France Prešeren. V šolo hodim rad in mi nobeden od predmetov ne dela posebnih preglavic. Letos sem se že drugič udeležil tekmovanja mladih matematikov. Res je, da smo na letošnjem tekmovanju reševali samo štiri naloge (preje pet), vendar so bile težje. No, nisem imel posbnih težav in sem z osvojenim 1. mestom zelo zadovoljen. Tudi jaz nameravam po končani osemletki na gimnazijo, kako pa bo naprej, danes še ne vem. Taka in podobna tekmovanja se mi zdijo zelo pomembna, pa ne samo zaradi tekmovalnega vzdušja, zdi se mi, da je tekmovanje prej spodbuda, ki nas mlade privabi k matematiki. Priznati pa tudi moram, da smo mladi veseli in radi sodelujemo tudi zato, ker vemo, da je Sava pokrovitelj in da si bomo z dobrim rezultatom na tekmovanju priborili tudi nagrado našega kolektiva. Menim, da je to vti, ki ga ne pozabimo zlepa in marsikdo se odloči, da se bo po končanem šolanju zaposlil v Savi.«

Taka so bila razmišljanja mladih, tistih, ki šele stopajo na pota svoje jutri. In zdi se mi, da je spodbudno prav to, da znajo misliti tudi matematično, saj je prav matematika tista, ki daje osnovo naravnemu obstoju. Spodbudno pa je, da so prav ta tekmovanja iz leta v leto kvalitetnejša in da s kvaliteto raste tudi množičnost, množičnost, ki nam bo dala številne mlade strokovnjake.

L. Mráz

Rekord & Cleber

Tovarna gumijevih proizvodov REKORD iz Rakovice bo v sodelovanju s firmo CLEBER iz Kolomba modernizirala svojo proizvodnjo in povečala proizvodne zmogljivosti. Vrednost te skupne naložbe bo znašala okrog 60 milijonov dinarjev.

Tehnika...

(Nadaljevanje s 4. strani)

— Primer dela z mislečim terminalom?

Prodajni referent naj bi prodal kupcu s šifro 5555 izdelek s šifro 99999. Ko pritisne na prvo funkcijsko tipko in vtipka šifro kupca, se mu na ekran napišejo določeni podatki o kupcu: koliko je v tem letu pri nas že kupili, koliko je plačal in koliko nam še dolguje. Če je kupec tak, da se mu lahko prodaja, pritisne na funkcijsko tipko dve in vtipka šifro proizvoda. Na ekranu se pojavijo podatki o tem proizvodu: koliko ga je na zalogi, koliko ga je v planu proizvodnje za naslednji mesec, koliko ga je že prodane, pa še ne odpravljenega itd. S pritiskom na funkcijsko tipko tri bo sedaj izvršil prodajo. Vtipkati mora še enkrat šifro kupca, šifro proizvoda, prodano količino in šifro skladišča. Računalnik bo s temi podatki naredil naslednje:

— v skladišču se bo na printerju, ki je priključen na terminal, izpisal nalog za odpremo izdelka 99999 kupcu 5555 v zahtevani količini,

— v podatkih o kupcu se bodo ažurirali podatki o prometu kupca in o tem, koliko nam sedaj dolguje,

— v podatkih o izdelku se bo ažuriral podatek, koliko je prodanega, pa še neodpravljenega blaga,

— pripravil bo vse podatke za izpis fakture, ko bo iz skladišča dobil preko terminala signal, da je izdelek odpravljen.

Tako bo postopek, ki je zaradi zamudnega potovanja dokumentov trajal lahko tudi več dni, sedaj odvisen samo od hitrosti odprave v skladišču. Vsi ostali podatki pa bodo točni ob vsakem času.

S tem bo odpadlo tudi zamudno izpisovanje stanja zalog na skladiščih dvakrat tedensko, ker bodo vsi dobili podatke preko terminalov. Obenem bo odpadel tudi pripadajoči kup papirja. Odpadle bodo vse napake, ki nastajajo pri vpisovanju podatkov na dokumente in pri luknjanju dokumentov v kartice. Vendar bo imel vsak, ki bo uporabljal terminal, možnost, da še enkrat ali tudi večkrat preveri vse podatke, ki jih je vtipkal, preden bo računalnik dokončno izvršil transakcijo.

Na podoben način bi lahko preko mislečih terminalov prišli do podatkov iz računalnikove banke podatkov vsi sektorji Save.

Tehnična izvedba prehoda na interaktivno delo bo seveda težka in komplicirana. Kot se povsod pri uvajanju onvih obdelav pojavljajo napake, se bodo tudi tu pojavljale podobne napake. V SIS se poskušamo na to pripraviti na dva načina:

— v obstoječih obdelavah hočemo odstraniti vse (ali vsaj večino) virov napak,

— obstoječe kadre dodatno izobražujemo,

— iz starih in novih kadrov bomo oblikovali ekipo za pripravo dela z mislečimi terminali.

Zato upamo, da nam bo korak v najsodobnejši način obdelave podatkov uspel v zadovoljstvo celotne sestavljene organizacije.

— Računalništvo v Polikemu?

Poleg našega je v Polikemu še en računalnik IBM 370/135, ki sicer ni popolnoma enak našemu, vendar bi z nekaj dodatki postal povsem enak. Ta računalnik je last Astre iz Ljubljane. Poleg tega je še nekaj manjših računalnikov v drugih delovnih organizacijah. Vse to tvori solidno osnovo za postavitev Polikemove računalniške mreže, ki naj bi združila podatke vseh članic v enotno banko podatkov. To je sicer vizija, a ta vizija ima realno osnovo, kot to kaže primer RRC.

Ko smo delali pregled, kakšno je stanje elektronske obdelave pri posameznih članicah, smo ugotovili, da so ponekod že zelo daleč, ponekod pa o elektronski obdelavi sploh še niso razmišljali. Zato bomo na podlagi pregleda stanja elektronske obdelave v Polikemu izdelali študijo o razvoju računalništva.

Za sedaj še nismo tako daleč, da bi lahko posredovali kakšne dokončne informacije. Osnovno vodilo nam je, naj se najprej Polikem kot celota izoblikuje in temu bomo tudi mi prilagodili naš koncept razvoja. Upamo, da se bo to zgodilo kmalu, kajti čas priganja, da se čimprej vključimo v nove tokove moderne časa.

Udeleženci so z zanimanjem sledili razlagi predavateljev o delavski kontroli

V prostorih doma JLA v Kranju je bil dne 23.4., 29.4. in 6.5. t.l. seminar za člane samoupravne delavske kontrole. Udeležilo se ga je 136 članov iz vseh skupnosti tozdov Save. Na seminarju so bile obravnavane naslednje teme:

1. Pregled dosedanjega dela delavske kontrole
2. Samoupravljanje in funkcija delavske kontrole na tem področju
3. Finančno-ekonomsko področje:
 - ekonomske osnove v okviru gospodarskega načrta,
 - vloga samoupravne delavske kontrole pri posameznih pokazateljih,
 - vloga samoupravne delavske kontrole in SDK.
4. Medsebojna razmerja in delo delavske kontrole na tem področju
5. Pristojnosti delavske kontrole in načrti dela delavske kontrole.

To je samo eden od korakov za usposabljanje članov samoupravne delavske kontrole, ki jim je nudil temeljit vpogled v delovna področja in hkrati tudi dal spoznanje, da pri svojem delu niso osamljeni, ampak jim bodo v reševanju vseh problemov nudile vsestransko pomoč tudi družbenopolitične organizacije delovne organizacije.

L. Mraz

Najboljši štirje v Vulkanu

Akcija »mladi delavec samoupravljalec« je vzbudila veliko zanimanje pri naših mladih delavcih, neposrednih proizvajalcih. Komisija, ki so jo formirali z nalogo, da na osnovi mnenja vodstva in svojega mnenja predlaga najboljšega mladega delavca samoupravljalec.

Ne glede na deljen odpor dobrega dela poslovodij je komisija na osnovi zbranih podatkov vseeno imenovala štiri mladince, ki jih moramo sprejeti kot najboljše. To so: Slobodan Milošević, Stanimir Stojilkovski, Branko Kostić in Đurđanović Tomislav.

Prepričani smo, da so za dober uspeh našega kolektiva v preteklem obdobju imeli veliko zaslug tudi vsi marljivi mladinci in mladinke, ki so s tekmovalnim vzdušjem vplivali na povečanje proizvodnje, stabilizacijo

gospodarjenja, tako pa tudi pri izboljšanju standarda zaposlenih. Akcija še ni zaključena, zato pozivamo vse, ki lahko kakorkoli pomagajo, da se bo akcija uspešno zaključila. S tem bomo dosegli boljše delo v našem kolektivu.

Pripis

Tako v Vulkanu mladi skrbijo za izvrševanje nalog, ki so si jih zadali ob začetku letošnjega leta. Ne zdi se mi odveč poudariti, da smo tudi v Savi začeli z akcijo, ki je podobno organizirana, vendar o njej ne slišimo veliko. Prepričan pa sem, da tudi med našo mladino lahko najdemo veliko mladih, ki s svojim odnosom do dela in tovarišev zaslužijo vso pohvalo.

L. Mraz

Seminar za člane samoupravne delavske kontrole

Sklepi 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije zadolžujejo vse sindikalne organizacije, da bodo spodbujale delo organov samoupravne delavske kontrole in politično ocenjevale poročila o njihovem delu.

Z analizo o dosedanjem delu delavske kontrole je bilo ugotovljeno, da se le-te še niso uveljavile in naše svojega pravega mesta v utrjevanju oblasti delavcev in pri uresničevanju njihovih pravic ter dolžnosti.

Vzrokov za to stanje je več, osnovni pa so naslednji:

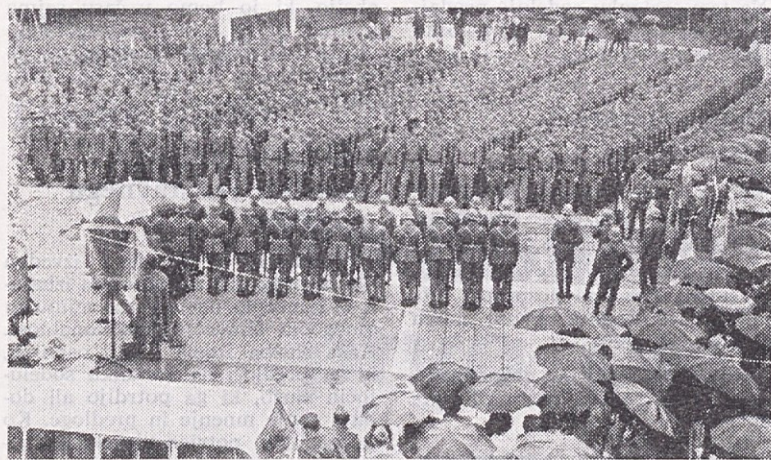
1. pomanjkanje ustreznih pravilnikov, ki bi določali mesto, vlogo in način dela delavske kontrole;
2. pomanjkanje letnih programov dela;
3. nezadovoljivo usposabljanje članov za delo v organih delavske kontrole;
4. premajhna pomoč družbenopolitičnih organizacij, kar daje občutek osamljenosti in bojznosti za posledice.

Družbenopolitične organizacije so v zaključkih konferenc in v programih dela posvetile delu delavske kontrole posebno pozornost. Želijo, da bi člani kontrole pri svojem delu tesno sodelovali z njimi in od njih zahtevali vsestransko pomoč.

Sporazum Tigar — Hempro

Industrija gume TIGAR iz Pirota in Hempro iz Beograda sta podpisala sporazum o poslovnem sodelovanju in združevanju sredstev. Podpisnika sporazuma bosta postopoma — najdlje pa v treh letih — izenačila vrednost prodaje izdelkov industrije gume na tuja tržišča z

vrednostjo njenega uvoza. Hempro bo v tem smislu zagotovil izvoz Tigarovih izdelkov na konvertibilno tržišče, s čimer bo Tigar poravnal obveznosti nasproti ameriški firmi Goodrich za licenco in tehnično pomoč. Hempro je odobril Tigru tudi 11 milijonov dinarjev dolgoročnega kredita.

Svečano izjavo — zaprisego, so mladi vojaki vojašnice Stane Žagar in mladi — prostovoljci enot teritorialne obrambe — dali na Trgu revolucije ob prisotnosti velika števila Kranjčanov.

Prihod nosilcev vojaške (bojne) zastave na slavnostni prostor.

Slavnostni govornik je bil podpolkovnik Momčilo Marjanac, komandant kasarne Stane Žagar.

Pozdravno brzojavko predsedniku Titu je prebrala študentka Smiljana Vončina.

Svečana zaobljuba vojakov in pripadnikov teritorialne obrambe

Letošnji dan mladosti in 83. rojstni dan predsednika Tita so na svojevrsten način praznovali mladi vojaki kasarne Stane Žagar in mladinci — prostovoljci, vključeni v teritorialno obrambo. Zakaj?

24. maja, dan pred praznikom, so se zbrali na Trgu revolucije v Kranju, kjer so pred veliko množico občanov dali svečano zaobljubo, da bodo vedno in povsod branili pridobitve naše revolucije, da bodo tvorno prispevali svoj delež k graditvi naše domovine v duhu socializma, demokracije, bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti.

Slavnostni govor je imel komandant kasarne, podpolkovnik Momčilo Marjanac.

Po govoru je sledila najprej zaobljuba pripadnikov rednih enot JLA. Tisoč in več grl je kot eden ponavljalo

zaobljubo

»Ja, (ime i prezime), svečano se obavežujem da ću braniti nezavisnost, ustavni poredak, nepovredivost i celokupnost socijalističke federativne republike Jugoslavije i da ću čuvati i razvijati bratstvo i jedinstvo naših naroda i narodnosti. Uvek ću savestno i disciplinovano izvršavati obaveze i dužnosti branioca svoje samoupravne socijalističke domovine i biti spreman da se borim za njenu slobodu i čast, ne žaleći da u toj borbi dam i svoj život.«

Sledila je zaprisega mladincev — prostovoljcev, ki so odločno izpovedali svojo odločitev, da bodo zavestno izpolnjevali vse naloge, ki jih zahteva obramba domovine.

Svečana izjava

»Svečano izjavljam, da kot član ZSM prostovoljno stopam v enoto teritorialne obrambe. Izjavljam, da bom zavestno krepil bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti, negoval vrednote naše revolucije in z osebno odgovornostjo disciplinirano, zavestno izpolnjeval vse naloge, ki jih zahteva obramba domovine.

Vlagal bom vse sile v izgradnjo in v obrambo naše samoupravne socialistične skupnosti. Varoval bom ugled oboroženih sil SFRJ in prispeval svoj delež k bojni pripravljenosti moje enote.«

Z zborovanja so poslali pozdravno brzojavko vrhovnemu komandantu in predsedniku Socialistične federativne republike Jugoslavije Josipu Brozu-Titu z naslednjo vsebino:

Dragi tovariš Tito!

Vojaki, pripadniki JLA in mladinci prostovoljci enot teritorialne obrambe, zbrani, da skupno prisežemo domovini in tebi, da bomo branili našo neodvisnost, socialistično samoupravno ureditev, bratstvo in enotnost vseh narodov in narodnosti v Jugoslaviji Ti čestitamo ob Tvojem rojstnem dnevu in želimo, da bi nas še dolgo vodil.

Obljubljam Ti, da bomo kot vojaki v službi domovine in kot delavci oziroma učenci storili vse za svobodo, varnost naše domovine in še hitrejši razvoj naše samoupravne socialistične skupnosti.

V Kranju, 24. maja 1975

Po tem so mladim vojakom in pripadnikom teritorialnih enot čestitali predstavniki družbenopolitičnega življenja mesta Kranja in jim zaželeli, da bi smisel tu izrečenih besed vedno nosili v srcih.

Sledil je kulturni program, ki pa je bil zaradi dežja, ki je neusmiljeno padal, občutno krajši, kot je bilo to predvideno.

In kakšen naj bo povzetek? Vsekakor še kako pozitiven. Priča smo bili tej zaprisegi mladih vojakov in mladincev, s katero so sprejeli odgovorno nalogo kot nasledniki branilcev naše revolucije — naše domovine. Dejstvo, da je bila zaprisega izvršena na isti dan, na istem mestu, nam kaže, da naša ljudska armada resnično izhaja iz ljudstva za ljudstvo. Takšna je bila že v svojem nastajanju, zato je prav, da ta moto ostaja tudi vnaprej vodnik pri vseljudskem odporu proti morebitnemu sovražniku. Povezava med pripadniki redne vojske, teritorialne obrambe in celotnim prebivalstvom pa je porok za zanesljivost koncepta vseljudske obrambe domovine.

Sava na sejmi

Sejmi so prireditve, kjer se podjetje lahko predstavi najširši javnosti in to običajno poleg konkurenčnih podjetij, zato mora biti taka prireditev še posebej skrbno pripravljena.

Namen, zaradi katerega se sejmov udeležujemo, je ta, da predpostavimo širši javnosti naše podjetje in proizvodni program, kajti na vseh teh prireditvah se redno pojavlja naša konkurenca in seveda tudi naši kupci.

Težko je meriti poslovni uspeh kateregakoli sejma, saj je sejem v bistvu investicija, ki bo pokazala rezultate jutri ali pa šele čez leto dni. Zato ne moremo meriti poslovnega uspeha sejma le z obsegom sklenjenih pogodb.

Udeležba na sejmi je močno odvisna od strukture izdelkov, ki jih proizvaja podjetje. Naše podjetje razstavlja na specializiranih in splošnih sejmi.

TEDEN KOŽE I OBUČE

je samostojna, specializirana sejmska prireditev, ki ima poseben značaj na jugoslovanskem in mednarodnem tržišču. Termin tega sejma (februar) je predvsem prilagojen za proizvajalce obutve, usnjene galanterije in konfekcije in za proizvajalce naravnega ter umetnega usnja.

To komercialno manifestacijo dopolnjuje strokovna posvetovanja s področja tehnologije, na katerih sodeluje tudi naše podjetje. Tradicionalno je tudi ocenjevanje kvalitete razstavljenih eksponatov ter nagrajevanje najuspešnejših modelov in vzorcev.

Na tem specializiranem sejmu razstavlja umetno usnje — metražno in prikazano na izdelkih (torbice, kovčki, čevlji) v modnih barvah za prihodnjo sezono jesen-zima, tehnične plošče in pomožna čevljar-ska sredstva.

Drugi specializirani sejem, na katerem razstavlja umetno usnje, je sejem MODA U SVETU, ki je v Beogradu v mesecu oktobru. Na tem sejmu se vsako leto predstavi kompletna jugoslovanska oblačilna industrija.

Naše podjetje razstavlja skupno s proizvajalci usnja in usnjene galanterije.

Vse novosti s področja avtopnevmatike in umetnega usnja za avtomobilsko industrijo so razstavljene na specializiranem sejmu SALON AVTOMOBILOV v Beogradu. Program tega sejma omogoča jugoslovanski industriji s tega področja, da se seznani z razstavljalci tujih firm ter njihovimi proizvodnimi programi. Sejem daje možnosti sklepanja dogovorov in pogodb med proizvajalci motornih vozil in motornih koles s proizvajalci, ki s svojimi proizvodi spremljajo in omogočajo sodobno uporabo motornih vozil.

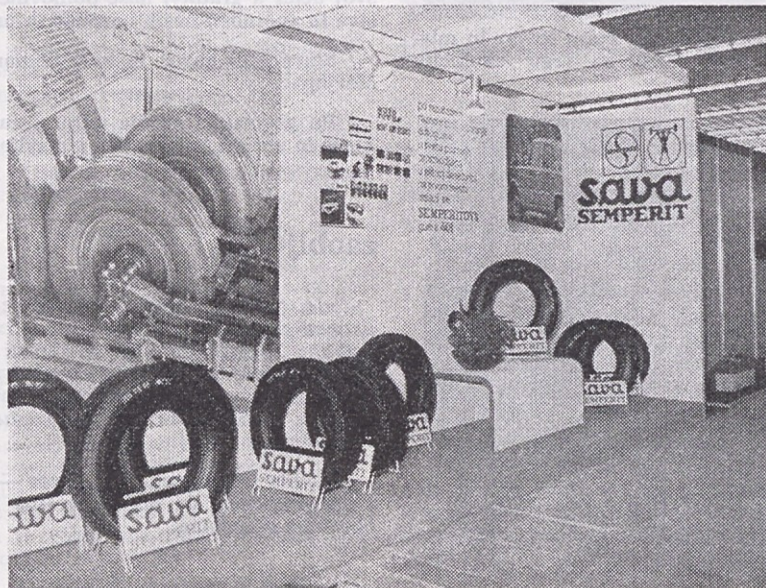
Jesenski zagrebški velesejem

SEJEM je za jugoslovansko gospodarstvo izredno pomembna manifestacija. Ze same trgovske in geografsko-ekonomske specifičnosti zagrebškega velesejma so eden od osnovnih razlogov njegovega uspeha v mednarodnem merilu. Trgovsko sposobnost mu dajejo tudi poslov-

ni obiski gospodarstvenikov ter predstavnikov državnih organov, predstavnikov zunanje trgovine iz mnogih držav vseh kontinentov, prisotnost bank ter drugih subjektov mednarodnega poslovanja.

Na tem sejmu in na sejmu PLASTIKA I ELASTOMERI, ki je v Sarajevu, naše podjetje razstavlja izdelke, ki naj predstavijo Sava kot zaokroženo celoto.

Razen na večjih jugoslovanskih sejmi sodelujemo na več manjših

Razstavni prostor na Zagrebškem velesejmu

priložnostnih sejmi (npr. Sejem zaštite in opreme v Kranju), preko Jugoslavija public pa sodelujemo na nekaterih mednarodnih sejmi v tujini, ki so pomembni za naš prodor na tuje tržišče.

Za izvedbo sejmov skrbi oddelek za odnose z javnostjo.

Realizacijo sejma lahko razdelimo na tri faze:

1. priprave za sejem,
2. izvedba sejma in
3. zaključek.

Priprave

Od pravočasne in dobre priprave je odvisen uspeh in učinek sejma. To fazo delamo na naslednje glavne naloge:

Opredelitev ciljev sejma

je prva izhodiščna naloga, ki daje osnovo za vso poznejšo aktivnost. To je istočasno prvi organizirani sestanek vseh sodelujočih služb. Na tem sestanku moramo opredeliti:

- katere novosti bomo pripravili za sejem,
- katere proizvode bomo razstavili,
- katere proizvode želimo posebno poudariti,
- kakšnemu krogu obiskovalcev je namenjena naša razstava,
- katere posle predvidevamo skleniti na sejmu,
- ali se bomo udeležili strokovno-komercialnih manifestacij v okviru sejma.

Na tem sestanku sodeluje prodajna služba, strokovnjaki tehnološke službe in proizvodnje.

Izbor sejemskih eksponatov

Ko smo opredelili cilje sejma, določili, katere proizvode bomo razstavili, lahko določimo, na kakšen način in s katerimi izdelki se bomo predstavili. Posebno pozornost moramo posvetiti predstavitvi novih izdelkov.

Nov izdelek mora kot eksponat izstopati, vsestransko mora biti poudarjen.

akcijo, ki jo bomo v času sejma izvajali, in to preko propagandnih medijev (TV, radio, časopis, revije) in neposredno do kupcev (poslovna pisma oziroma vabila).

Izdelava idejnega osnutka razstavnega prostora

Oblikovna in tehnična izvedba razstavnega prostora morata izhajati iz koncepta nastopa na sejmu in omogočiti čimvečjo funkcionalnost. Naša služba izdelava idenji osnutek, ki ga predloži na sestanku sodelujočih služb, ki ga potrdijo ali dodajo svoje mnenje in predloge. Ko je osnutek potrjen, izdelamo potrebne načrte in pripravimo predračun stroškov izdelave in poiščemo najugodnejšega ponudnika za izdelavo razstavnega prostora. Ze nekaj let uspešno sodelujemo z našo mizarско delavnico, ki nam je po naših načrtih kvalitetno izdelala več razstavnih paviljonov. Problem se pojavlja edino pri sposojnini tapisona, miz, stolov in potrebnih kuhinjskih elementov.

Določitev sejemске ekipe

Da bi sejem uspel v celoti, se pravi, da bi dosegli popolno informiranje obiskovalcev o naši razstavi in proizvodnem programu nasploh, moramo pravočasno določiti sejemsko ekipo, ki mora biti izbrana tako, da njen sestav zagotavlja, da bodo obiskovalci dobili najboljše informacije o vprašanih, ki jih zanimajo.

Izvedba sejma

S pojmom »izvedba« mislimo tu na tista opravila, ki predstavljajo neposredno uresničitev zastavljene koncepta in programa sejma. Nekaj takih opravil moramo opraviti že v fazi priprav (rezerviranje razstavnih površin, sklepanje pogodb).

V to fazo vključujemo:

- a) zbiranje vsega sejemскеga materiala (izdelki, namenjeni za razstavljanje, izdelki, namenjeni za vzorce, reprezentanco, kuhinja, propagandni material),
- b) organizacijo transporta (v obe smeri), organizacijo pomožne delovne sile pri nakladanju in raztovarjanju sejemскеga blaga, skrb za primerno embalažo,
- c) montaža, demontaža razstavnega prostora.

Postavljanje in aranžiranje razstavnega prostora poteka pod nadzorstvom pooblaščenice osebe (sodelavec odelka za odnose z javnostjo), ki je tudi odgovorna za brezhibno izvedbo. Pred otvoritvijo sejma se opravi prva predaja oseb, ki dežurajo na določenem sejmu (običajno so to naši komercialni predstavniki).

Po končani prireditvi organiziramo demontažo in prevoz razstavnega prostora in ostalega materiala vključno z izdelki, ki jih, če so nepoškodovani, vrnemo v skladišče.

Zaključek

Po končanem sejmu sledi zadnja faza, in sicer zaključek, ki obsega poročilo o izvedbi sejma, poročilo o dejanskih stroških sejma s specifikacijo stroškov in zbiranje dokumentacije (fotografije, ankete, knjižna dežurstva).

Helena Rančigaj

Priprava propagandnih in komercialnih materialov

Gre za dve vrsti materialov, ki morajo biti pripravljeni za vsak sejem. Pod propagandnim materialom razumemo vse, kar je namejeno neposredni reklami, predvsem so to prospekti, letaki, manjša darila itd. Ves ta material mora imeti neko zvezo z vsebino sejma, služiti pa mora tudi propagandiranju firme kot take. Včasih je potrebno pripraviti za vsak sejem posebej nekaj materiala (letake za posamezne proizvode, ki jih želimo poudariti). S komercialnimi materiali označujemo predvsem tisto gradivo, ki je poslovnega značaja, lahko pa ima tudi propagandni učinek. Sem sodijo predvsem ceniki proizvodov, opisi proizvodov itd.

Izbor propagandnih gesel in sporočil

Na sejmu želimo usmeriti pozornost obiskovalcev na določene proizvode. To dosežemo z raznimi učinkovi v oblikovanju razstavnega prostora. Običajno pa želimo obiskovalcem tudi kaj sporočiti, zato moramo pripraviti tudi propagandna sporočila, ki morajo obiskovalca na hiter in neposreden način informirati o lastnosti novega izdelka. Naša služba je dolžna skrbeti za pravočasno lektoriranje in prevajanje vsega besednega gradiva.

Poleg neposrednih propagandnih sporočil, ki jih uporabimo na razstavnem prostoru, moramo pripraviti tudi kompletno propagandno

Vinko Perčič

Lojzka Bašar

Poslovno poročilo za prvo četrletje 1975

Za prvo četrletje letošnjega leta so značilna neugodna gospodarska gibanja, ki so na eni strani pogojena s posledicami še trajajoče gospodarske krize v svetu in na drugi strani z zaskrbljujočim položajem na domačem trgu. Tu smo priča neprestanemu naraščanju cen osnovnih surovin, reprodukcijskemu materialu, izdelkom in storitvam ter vse večjemu problemu nelikvidnosti. Zaradi porasta cen na domačem trgu in dražje proizvodnje ter težkega finančnega položaja nasploh, se zmanjšuje konkurenčna sposobnost naših izdelkov predvsem na zahodnem tržišču. V omenjenem obdobju se ugotavlja tudi veliko večji zunanjetrgovinski primanjkljaj, kot je bilo predvideno z letno plansko dinamiko, ker izvoz ne more dohiti ustrezne razmerja do uvoza. Poleg tega pa številni sprejeti stabilizacijski in protiinflacijski ukrepi ne morejo več ubrzdati dviganja cen oz. inflacije.

Naša delovna organizacija, ki v letošnjem letu deluje v mnogo širšem obsegu, saj se je s prvim januarjem letos združila s Puškarno Kranj, Kemično tovarno Moste, Totro Ljubljana, Industrijo gume Ruma in Vulkanom Niš, je kljub omenjenim neugodnim gospodarskim pogojem dosegla razmeroma zadovoljlive rezultate.

V nadaljevanju je razviden prikaz poslovnega uspeha delovne organizacije SAVE Kranj za prvo četrletje 1975:

Opis	Doseženo I-III. 75	Plan I-III. 75	Indeks na plan	Indeks I-III. 75 I-III. 74	Struk. dosež. I-III.
— eksterna realizacija	404.589	475.381	85,1	125,6	97,6
— izredni dohodki	9.997	1.142	875,4	160,2	2,4
CELOTNI DOHODEK					
(brez interne realizac.)	414.586	476.523	87,0	126,2	100,0
— amortizacija	24.672	28.806	85,7	215,9	6,0
— materialni stroški	241.905	302.193	80,1	107,5	58,3
— porabljen sredstva	266.577	330.999	80,5	112,7	64,3
DOSEŽENI DOHODEK	148.009	145.524	101,7	160,8	35,7
— pogodbene obveznosti	17.449	15.978	109,2	164,2	4,2
— zakonske obveznosti	15.806	15.483	102,1	178,8	3,8
— osebni dohodki	78.024	82.496	94,6	122,7	18,8
— ostanek dohodka	36.730	31.567	116,4	408,7	8,9
Amortizacija nad predp. stop.	9.910	10.880	91,1	182,3	2,4
Bruto akumulacija (ostanek dohodka + celotna amortizacija)	61.402	60.373	101,7	300,8	14,8

V prvih treh mesecih letošnjega leta je delovna organizacija kot celota dosegla 414,6 milijonov din celotnega dohodka (brez interne realizacije), kar je glede na plan realizirano z indeksom 87,0. Nedoseganje celotnega dohodka v primerjavi s planiranim pogojuje nekoliko nižja količinska prodaja v nekaterih skupnostih tozgov ter še ne realizirana uskladištev nekaterih prodajnih cen v tem obdobju, kot je to predvideno v gospodarskem načrtu. Kljub temu pa smo v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta dosegli celotni dohodek z indeksom 126,2. Relativno upadanje realizacije po količini je odraz zmanjševanja kupne moči gospodarstva kot posledica strukturnih neskladij, ki se izražajo tudi v svetovnih inflacijskih gibanjih.

Predvsem nismo realizirali planiranega izvoza, saj je ta v nekaterih skupnostih tozgov dosežen glede na plan le z indeksom 50, v primerjavi z enakim razdobjem lani pa z indeksom 75.

Ob porastu eksterne realizacije v primerjavi z letom 1974 za 25,6 % pa je dohodek tudi primerjan z enakim obdobjem lani porasel za 60,8 % oziroma glede na plan za 1,7 %, kar kaže, da so poslovni rezultati v tem obdobju boljši. Tolikšno povečanje dohodka gre na račun realizacije usklajevanja cen gotovih izdelkov nekaterih skupnosti tozgov, nekaj na račun povečanja storilnosti v posameznih skupnostih tozgov ter stagnacije oziroma upadanja cen uvoznih surovinam v primerjavi z zadnjim četrletjem preteklega leta.

Razmeroma zadovoljliv doseženi dohodek v tem obdobju povečuje akumulacijo, kar kaže, da se pogoji poslovanja gumarske industrije nekoliko izboljšujejo. Zavedati se moramo, da smo v preteklem letu dosegli akumulacijo, ki je bila daleč izpod reprodukcijske sposobnosti posameznih skupnosti tozgov prav zaradi neuskladenih cen z ozirom na stroške vzgajenega materiala.

Iz zgornjih podatkov je nadalje razvidno, da so v porastu pogodbene obveznosti (indeks na leto 1974 164,2, na plan 109,2), zakonske obveznosti (indeks na leto 1974 178,8, na plan 102,1) medtem, ko je masa osebnih dohodkov v primerjavi z enakim obdobjem lani večja za 22,7 %. Ostanek dohodka za delovno organizacijo je bil dosežen v znesku 36.730 tisoč din, kar kaže, da se nekatere skupnosti tozgov približujejo stopnji akumulativnosti, ki so odraz dosežene stopnje produktivnosti. Ob vseh teh rezultatih pa je potrebno omeniti problem nelikvidnosti, ki se je v tem obdobju še bolj zaostрил. Občutno so se povečale terjatve do kupcev ter zaloge izdelkov kar povzroča velike težave pri preskrbi proizvodnje z osnovnimi surovinami. Prav likvidnost je pogoj za dobre poslovne rezultate, zato bo potrebno v naslednjem obdobju temu problemu posvetiti največ pozornosti (pospešena izterjava, optimizirati zaloge surovin, polizdelkov in izdelkov, smotrne odločitve na področju investicij in podobno). Če želimo, da bodo doseženi rezultati v prvem četrletju letošnjega leta, ki pa še niso povsem zadovoljlivi, ostali vsaj v takšni dinamiki.

V nadaljevanju dajemo pregled doseženih poslovnih rezultatov po posameznih skupnostih tozgov oziroma tozdi, iz katerih je razvidno, da so nekatere skupnosti tozgov oz. tozdi dosegli še vedno nizko stopnjo akumulacije oziroma so imele obveznosti iz dohodka večje, kot je bil dosežen dohodek.

Skupnost tozgov TAP

Opis	Plan I-III. 75	Doseženo I-III. 75	Indeks na plan	Strukt.
1. Eksterna realizacija	177.515	127.006	71,5	97,4
2. Izredni dohodki	615	3.357	545,8	2,6
3. (1 + 2) CELOTNI DOHODEK (brez interne realizacije)	178.130	130.363	73,2	100
4. Materialni stroški	124.746	76.191	61,1	58,4
5. Amortizacija	10.104	9.492	93,9	7,3
6. (4 + 5) Porabljen sredstva	134.850	85.683	63,5	65,7
7. (3 - 6) DOHODEK	43.280	44.680	103,2	34,3
8. Pogodbene obveznosti	5.320	7.696	144,7	5,9
9. Zakonske obveznosti	4.070	3.648	89,6	2,8
10. Osebni dohodki	16.121	15.207	94,3	11,7
11. [7 - (8 + 9 + 10)] OSTANEK DOHODKA za sklade	17.769	18.129	102,0	13,9
12. Nedoseganje dohodka	—	—	—	—

Napori v preteklem letu za uskladištev cen zaradi izjemnih podražitev osnovnih surovin se v večji meri odražajo šele v poslovnih rezultatih letošnjega leta. Skupnost tozgov TAP se tako približuje akumulaciji, ki zagotavlja normalno reprodukcijsko sposobnost. Toda pri tem pa moramo omeniti stagnacijo v prodaji ter povečanje zalog izdelkov, pa v znatni meri vpliva na povečano angažiranje finančnih sredstev, kar istočasno narekuje, da bo potrebno temu problemu v naslednjem obdobju posvetiti največ pozornosti.

Dosežen celotni dohodek je v primerjavi z istim obdobjem 1974 večji za 57 %, v primerjavi z enakomerno plansko dinamiko pa je dosegla indeks 73,2. Rast materialnih stroškov je nižja od rasti celotnega dohodka. Dohodek, dosežen v višini 44.680 tisoč din, je v letošnjem letu večji v primerjavi z lani za 126 %. Na dosežene poslovne rezultate je vplivalo poleg nižjih materialnih stroškov predvsem povečanje storilnosti in realizacija ciljev, postavljenih z akcijskim programom.

PROIZVODNJA

V skupnosti tozdv TAP so v I. četrletju 1975 proizvedli 5.832 ton izdelkov v vrednosti po direktnih stroških 64,9 milijonov din. V primerjavi z istim razdobjem 1974 se je količinski obseg proizvodnje povečal za 18,5 odstotka, letna planska dinamika pa je bila v tem razdobju dosežena z indeksom 106. Po posameznih vrstah izdelkov TAP povečuje najbolj proizvodnjo plaščev za osebna vozila (indeks 136) in plaščev za tovorna vozila (indeks 125).

PRODAJA

Prodaja TAP je v razdobju januar—marec 1975 realizirala za 168 milijonov din izdelkov. Po posameznih prodajnih poteh je bila dosežena naslednja struktura in obseg prodaje (000 din):

	Neto prodajna vrednost	Struktura	Dosežen % rabata
Domača prodaja	110.345	65,8	17,6
POS	40.780	24,3	16,7
Izvoz	16.331	9,7	39,8
Lastna poraba	412	0,2	—
Skupaj	167.868	100,0	20,2

Operativni plan prodaje je v celoti dosežen z indeksom 101. Prodaja na domačem trgu je operativni plan prodaje presegla, medtem ko prodaja za izvoz zaostaja za planiranimi vrednostmi zaradi precejšnjega znižanja povpraševanja po izdelkih avtopnevmatike v zahodni Evropi. Izvoz v I. četrletju znaša 930.271 dolarjev.

Prodaja TAP je v I. četrletju zaradi nižje doseženih rabatov od planiranih dosegla prihranek v višini 2,2 milijona din.

Zaloge izdelkov avtopnevmatike so se v I. četrletju povečale približno za 15 %, in znašajo na dan 31. 3. 1975 18,6 milijona din, vrednotene po dejanskih stroških. Dnevi vezave znašajo 24 dni.

ZAPOSLENI IN OSEBNI DOHODKI

V I. trimesečju se je v TAP zaposlilo 74 delavcev in odšlo iz delovne organizacije 47 delavcev, tako da znaša stanje na dan, 31. 3. 1975 945 delavcev.

V razdobju januar-marec je bilo v TAP izplačano 14,5 milijona din bruto osebnega dohodka, kar v primerjavi s planirano maso bruto osebnih dohodkov znaša 23,7 %. Za I. četrletje je v TAP značilno večje preseganje norme, kot je bilo predvideno. Na povečanje osebnih dohodkov je vplivalo tudi povečanje planske vrednosti točke, povečanje stalnih točk v analitski oceni in uvedba obračunskih razredov. Poprečni mesečni neto osebni dohodek na zaposlenega znaša v TAP 3.636 din, kar je 27,2 % več, kot znaša ta znesek za I. četrletje 1974.

PROIZVODNJA

Plan proizvodnje TTI je v I. četrletju dosežen po količini z indeksom 105,3 in po vrednosti z indeksom 106,9. Proizvedli so 2.958 ton izdelkov v vrednosti 38,5 milijona din. V primerjavi s preteklim razdobjem I.—III. 1974 se je v I. četrletju 1975 povečala po količini za 15 % in po vrednosti za 19 %. V tozdi TTI so v I. četrletju najbolj povečali proizvodnjo izdelkov pnevmatike za mopede in konfekcijskih izdelkov.

PRODAJA

Prodaja izdelkov TTI je bila v prvem trimesečju ugodna. Prodali so za 112,5 milijona din izdelkov in tako presegli plan z indeksom 124. Po posameznih prodajnih poteh je bil dosežen naslednji obseg in struktura prodaje:

	Neto prodajna vrednost	Struktura	% rabata
Domača prodaja	81.374	71,9	13,7
POS	24.236	21,4	14,5
Izvoz	5.331	4,7	36,3
Lastna poraba	2.191	2,0	0,2
Skupaj	113.132	100,0	15,1

Operativni plan prodaje na dom. trgu je dosežen, pri izvozu pa prodaji TTI ni uspelo realizirati predvidenih vrednosti. Po dolarski vrednosti znaša izvoz v prvem četrletju 299.672 dolarjev. V tozdi TTI so v razdobju januar—marec 1975 dosegli prihranek pri doseženih rabatih glede na planirani prihranek v višini 1,2 milijona din.

Zaloge izdelkov so v TTI porastle v primerjavi s 1. januarjem 1975 za 14 % in znašajo vrednotene po dejanskih stroških 27,4 milijone din, hkrati znašajo dnevi vezave 66 dni.

ZAPOSLENI IN OSEBNI DOHODKI

V TTI se je v prvem trimesečju na novo zaposlilo 40 delavcev, iz delovne organizacije pa je odšlo 24 delavcev. Stanje na dan 31. marec 1975 znaša tako 1460 delavcev.

V razdobju januar—marec 1975 je bilo v TTI izplačano za 20,5 milijona din bruto osebnih dohodkov, kar v primerjavi s planirano maso osebnih dohodkov predstavlja 25,1 %. V primerjavi z doseženimi mesečnimi neto osebnimi dohodki na zaposlenega v razdobju januar—marec 1974 so se le-ti v letošnjem letu povečali za 27 % in znašajo 3313 din. V letošnjem letu je planirana masa bruto osebnih dohodkov precej presežena, ker se je povečala planska vrednost točke, število konstantnih točk se je v analitski oceni povečalo za 2 točki in ker je preseganje norm precej višje, kot je bilo predvideno v planu.

TOZD Umetno usnje

POSLOVNI USPEH

(v 000 din)

Skupnost tozdv TTI

POSLOVNI USPEH

Opis	Plan I.-III. 75	Doseženo I.-III. 75	Indeks na plan	Strukt.
1. Eksterna realizacija	114.972	88.715	77,2	96,7
2. Izredni dohodki	—	3.069	—	3,3
3. (1 + 2) CELOTNI DOHODEK (brez interne realizacije)	114.972	91.784	79,8	100
4. Materialni stroški	77.349	54.415	70,3	59,3
5. Amortizacija	7.690	6.528	84,9	7,1
6. (4 + 5) Porabljena sredstva	85.039	60.943	71,7	66,4
7. (3 — 6) DOHODEK	29.933	30.841	103,0	33,6
8. Pogodbene obveznosti	2.009	1.912	95,2	2,1
9. Zakonske obveznosti	4.245	4.326	101,9	4,7
10. Osebni dohodki	21.568	21.168	98,1	23,1
11. [7 — (8 + 9 + 10)] OSTANEK DOHODKA za sklade	2.111	3.435	162,7	3,7
12. Nedoseganje dohodka	—	—	—	—

Skupnost tozdv TTI je v razdobju januar—marec dosegla celotni dohodek v višini 91.784 tisoč din. Predvidena planska dinamika je dosežena z indeksom 79,8. Kot je razvidno iz gornje tabele, so tudi v TTI materialni stroški rasli počasneje kot celotni dohodek, tako, da je dosežen dohodek precej nad dinamiko celotnega dohodka.

Ostane dohodka v višini 3.435 tisoč din predstavlja v strukturi dohodka 3,7 %, kar pa ni zadovoljiva stopnja reproduktivne sposobnosti tozdv. V I. četrletju izkazuje skupnost tozdv TTI tudi precejšen porast zakonskih in pogodbениh obveznosti ter osebnih dohodkov.

Opis	Plan I.-III. 75	Doseženo I.-III. 75	Indeks na plan	Strukt.
1. Eksterna realizacija	50.958	34.970	68,6	99,9
2. Izredni dohodki	—	20	—	0,1
3. (1 + 2) CELOTNI DOHODEK (brez interne realizacije)	50.958	34.990	68,6	100,0
4. Materialni stroški	42.392	33.600	79,3	96,0
5. Amortizacija	2.691	1.088	40,4	3,1
6. (4 + 5) Porabljena sredstva	45.083	34.688	76,9	99,1
7. (3 — 6) DOHODEK	5.875	302	5,1	0,9
8. Pogodbene obveznosti	1.358	1.420	104,6	4,1
9. Zakonske obveznosti	532	383	72,0	1,1
10. Osebni dohodki	2.609	2.669	102,3	7,6
11. [7 — (8 + 9 + 10)] OSTANEK DOHODKA	1.376	—	—	—
12. Nedoseganje dohodka	—	4.170	—	11,9

Neugodne gospodarske razmere, ki smo jih omenili že uvodoma, so imele največji vpliv na poslovanje tozda Umetno usnje. Ta tozd v tem obdobju ni ugotovil ostanka dohodka, nasprotno, obveznosti iz dohodka so bile za 4.170 milijonov din večje, kot pa je bil dosežen dohodek. Prvi vzrok za to je nedoseganje realizacije, istočasno pa je tozd sredi investicijske izgradnje, kar v tem času povzroča še dodatne stroške (začetna proizvodnja, garancije itd.).

Izpad dohodka je nastal tudi zaradi preveč obračunanih stroškov električne energije, pare in najemnine v skupnem znesku 1.078 tisoč din, tako da je dejanski negativni rezultat 3.092 tisoč din.

PROIZVODNJA

V prvem četrtletju 1975 so v tozdu proizvedli 1012 ton izdelkov umetnega usnja v vrednosti 17,4 milijona din. Proizvodnja umetnega usnja je bila v prvem trimesečju pod predvidenimi rezultati. Na izpad proizvodnje so vplivali nesortiranost zalog, pomanjkanje PVC, uvajanje tehnologije in delavcev na novih strojih in ozka grla. Plan proizvodnje je bil dosežen z indeksom 90. V primerjavi z istim razdobjem lani pa se je obseg proizvodnje povečal za 15 %. V tozdu Umetno usnje pričakujejo, da bodo dosegli boljše proizvodne rezultate v naslednjih poslovnih razdobjih, če bo zagotovljena dobava PVC.

PRODAJA

Prodaja izdelkov Umetnega usnja je v letošnjem letu precej neugodna, ker je jugoslovanski trg prekomerno zasičen s tovrstnim artiklom. Realizacija izdelkov Umetnega usnja po posameznih prodajnih poteh je bila v prvem trimesečju naslednja:

	Neto prodajna vrednost	Struktura	% rabata
Domača prodaja	33.240	81,11	7,1
POS	6.007	14,65	8,3
Izvoz	1.712	4,18	20,8
Lastna poraba	27	0,06	—
Skupaj	40.986	100,00	7,9

Tozdu Umetno usnje je v prvem četrtletju 1975 izvozil za 100.466 dolarjev izdelkov, kar je nekoliko manj, kot je bilo doseženo v istem razdobju preteklega leta.

Kljub nedoseganju plana prodaje pa je dosežena prodaja v omenjenem poslovnem razdobju dosegla prihranek pri doseženih rabatih glede na planirane v višini 315 tisoč din.

V prvem trimesečju so se zaloge gibale v višini 13,5 milijona din, dnevi vezave so znašali 72 dni. Kako se je poslabšal položaj na trgu na izdelke Umetnega usnja pove tudi podatek, da so bili ugotovljeni dnevi vezave za prvo četrtletje 1974 le 27 dni.

ZAPOSLENI IN OSEBNI DOHODKI

V tozdu Umetno usnje se je v prvem četrtletju 1975 zaposlilo na novo 9 delavcev, odšli pa so 4 delavci. Z reorganizacijo sektorja za kakovost in zanesljivost se je končno stanje delavcev povečalo še za 8, tako da znaša stanje na dan 31. marca 1975 156 delavcev.

V razdobju januar—marec 1975 je bilo v Umetnem usnju izplačano za 2,3 milijona din bruto osebnih dohodkov, kar v primerjavi s planirano maso predstavlja 23,3 %. Poprečni mesečni neto osebni dohodek na zaposlenega so se v tem letu v primerjavi s prvim trimesečjem 1974 povečali kar za 40 %. Na takšno povečanje je poleg nove planske vrednosti točke, povečanja stalnega števila točk za 2 točki, uvedbe razredov in ne-predvidenega višjega prekoračenja norm, vplivala tudi nova zaposlitev strokovnjakov z višjimi analitskimi ocenami ter večji osebni dohodek delavcev, ki delajo v poskusni proizvodnji (za 10 %), česar v lanskem letu ni bilo.

Skupnost tozdv KET

POSLOVNI USPEH

(v 000 din)

Opis	Plan I.-III. 75	Doseženo I.-III. 75	Indeks na plan	Strukt.
1. Eksterna realizacija	5.225	5.792	111	14,6
2. Interna realizacija	34.363	33.614	98	84,9
3. Izredni dohodki	—	188	—	0,5
4. (1 + 2 + 3) CELOTNI DOHODEK	39.588	39.594	100	100,0
5. Materialni stroški	24.623	21.183	86	—
6. Amortizacija	2.286	2.091	91	5,3
7. (5 + 6) Porabljena sredstva	26.909	23.274	86	58,8
8. (4 — 7) DOHODEK	12.679	16.320	129	41,2
9. Pogodbene obveznosti	2.521	2.719	108	6,9
10. Zakonske obveznosti	1.479	1.740	118	4,4
11. Osebni dohodki	8.440	7.222	86	18,2
12. [8 — (9 + 10 + 11)] OSTANEK DOHODKA za sklade	239	4.639	—	11,7

Skupnost tozdv KET v letošnjem letu posluje združena s Puškarno Kranj ter bivšim tozdom VET. Poslovni rezultati, doseženi v prvem četrtletju letošnjega leta, kažejo v primerjavi z rezultati, doseženimi v enakem razdobju leta 1974, na uspešnejše poslovanje. Ob tem pa moramo omeniti,

da ostanek dohodka, ki je izkazan v znesku 4.639 tisoč dinarjev, ni realen, kajti fakturiranih je bilo del storitev (prodaja pare) na osnovi planiranih količin, medtem ko so dejanske količine znatno nižje. Zaradi tega so tudi drugi tozdi prejeli večje obremenitve (tozdu Umetno usnje), tako da se bodo v naslednjem obračunskem obdobju, ko bo napravljen dejanski obračun, dohodki iz KET prelili nazaj v tozde. Toda kljub temu je bila v tej skupnosti tozdv dosežena zadovoljiva akumulacija, kar je odraz izboljšanja storilnosti dela ter realizacija ciljev, predvidenih z akcijskim programom.

ZAPOSLENI IN OSEBNI DOHODKI

V skupnosti tozdv KET, ki v letošnjem letu vključuje tudi Puškarno, se je v prvem četrtletju na novo zaposlilo 18 delavcev, odšlo pa prav tako 18 delavcev. Stanje zaposlenih na dan 31. marca 1975 znaša v KET 446 delavcev.

V razdobju januar—marec 1975 je bilo izplačanih 6,7 milijona din bruto osebnih dohodkov, kar v primerjavi s planirano maso bruto osebnih dohodkov za leto 1975 predstavlja 20,8 %.

Kljub povečanju planske vrednosti točke, povečanju števila stalnih točk v analitski oceni delovnega mesta za 2 točki ter uvedbi razredov so osebni dohodki pod planom. Vzrok je predvsem še ne usklajeno nagrajevanje med tozdi (tozdu Embalaža, tozdu Lovski material). Hkrati so tudi poprečni mesečni neto osebni dohodki na zaposlenega v skupnosti tozdv KET v primerjavi z istim razdobjem 1974 nižji, kot je izkazana dinamika za ostale skupnosti tozdv oziroma tozde v delovni organizaciji (lokacija Kranj). Indeks povečanja znaša namreč 19,5 %, poprečni mesečni neto osebni dohodek na zaposlenega pa se je v prvem četrtletju 1975 gibal v višini 3473 din.

Skupnost tozdv TOTRA, Ljubljana

(v 000 din)

Opis	Plan I.-III. 75	Doseženo I.-III. 75	Indeks na plan	Strukt.
1. Eksterna realizacija	30.354	36.962	121,8	97,0
2. Izredni dohodki	—	1.131	—	3,0
3. (1 + 2) CELOTNI DOHODEK (brez interne realizacije)	30.354	38.093	125,5	100,0
4. Materialni stroški	20.356	26.065	128,0	68,4
5. Amortizacija	1.232	1.110	90,1	2,9
6. (4 + 5) Porabljena sredstva	21.588	27.175	125,9	71,3
7. (3 — 6) DOHODEK	8.766	10.918	124,5	28,8
8. Pogodbene obveznosti	346	276	79,8	0,7
9. Zakonske obveznosti	1.258	1.168	92,8	3,1
10. Osebni dohodki	5.379	5.330	99,1	14,0
11. [7 — (8 + 9 + 10)] OSTANEK DOHODKA za sklade	1.783	4.144	232,4	10,9
12. Nedoseganje dohodka	—	—	—	—

Skupnost tozdv TOTRA je v obdobju januar—marec 1975 znatno preseгла planirane rezultate. Povečanje storilnosti ter ugodna prodaja gotovih izdelkov sta v veliki meri vplivala na doseganje celotnega dohodka, ki je glede na plan realiziran z indeksom 125,5. Dohodek v znesku 10,9 milijona din je v primerjavi z enakim obdobjem lani porasel za 41 %, kar se odraža v povečanju akumulacije ter s tem izboljšanje reprodukcijske sposobnosti. Ostanek dohodka za sklade je torej za več kot dobro tretjino večji, kot je bil dosežen v istem obdobju preteklega leta, glede na plan pa je bil presežen kar za 132 %, kar tudi kaže, da planska razmerja niso bila dosledno usklajena.

PROIZVODNJA

Tozdu Pozamenterija je količinski plan proizvodnje dosegel z indeksom 90. Tozdu Izdelki iz plastičnih mas pa z indeksom 112. Celotna proizvodnja, ki je za leto 1975 planirana v višini 3300 ton v prvem četrtletju, pa je dosežena v višini 1178 ton, kar predstavlja 36 % letnega plana.

PRODAJA

Plan prodaje skupnosti tozdv Totra Ljubljana je dosežen po vrednosti z indeksom 110, in sicer:

	Indeks na plan
v tozdu Pozamenterija	109
v tozdu Izdelki iz plastičnih mas	110
in pomožna dejavnost	80
Skupaj	110

Totra beleži v prvem četrtletju izvoz po vrednosti 9.044 tisoč din, kar je približno 53 % planirane vrednosti za leto 1975.

Skupnost tozdv kemična tovarna Moste - Protektor

Opis	Plan I.-III. 75	Doseženo I.-III. 75	Indeks na plan	Strukt.
1. Eksterna realizacija	23.873	18.342	76,8	98,5
2. Izredni dohodki	—	277	—	1,5
3. (1 + 2) CELOTNI DOHODEK (brez interne realizacije)	23.873	18.619	78,0	100,0
4. Materialni stroški	14.991	11.676	77,9	62,7
5. Amortizacija	844	599	71,0	3,2
6. (4 + 5) Porabljena sredstva	15.835	12.275	77,5	65,9
7. (3 - 6) DOHODEK	8.038	6.344	78,9	34,1
8. Pogodbene obveznosti	422	97	23,0	0,5
9. Zakonske obveznosti	976	478	49,0	2,6
10. Osební dohodek	4.240	3.864	91,1	20,8
11. [7 - (8 + 9 + 10)] OSTANEK DOHODKA za sklade	2.400	1.905	79,4	10,2
12. Nedoseganje dohodka	—	—	—	—

Skupnost tozdv Kemična tovarna Moste-Protektor je v prvem četrtletju dosegla celotni dohodek v višini 18.619.000 din, kar glede na plan predstavlja 78 %. Z enako dinamiko spremljajo plan tudi materialni stroški in doseženi dohodek. Osební dohodki, ki predstavljajo v strukturi celotnega dohodka 20,8 %, pa so v prvem četrtletju doseženi v primerjavi s planom z indeksom 91. Doseženi ostanek dohodka, ki znaša 1.905 tisoč din, v strukturi celotnega dohodka predstavlja 10,2 % in presega plansko dinamiko celotnega dohodka približno za 1,5 %.

PROIZVODNJA

Plan proizvodnje skupnosti tozdv Kemična tovarna Moste-Protektor je bil v I. četrtletju 1975 dosežen z indeksom 97,1. Izpad je nastal predvsem zaradi pomanjkanja karkas in zaradi cene pri dobavi aluminijevega sulfata.

Po posameznih tozdih je bil plan dosežen:

— tozd Protektor	89,2
— tozd GTI	110,0
— tozd Aluminijev sulfat	100,2

PRODAJA

Izkazana fakturirana realizacija v strukturi dohodka je v letošnjem letu v primerjavi z lanskimi podatki večja za 32 %, pri tem pa plan celotnega dohodka za prvo četrtletje 1975 ni dosežen.

Skupnost tozdv RUMA

Opis	Plan I.-III. 75	Doseženo I.-III. 75	Indeks na plan	Strukt.
1. Eksterna realizacija	13.448	11.290	84,0	96,2
2. Izredni dohodki	—	440	—	3,8
3. (1 + 2) CELOTNI DOHODEK (brez interne realizacije)	13.448	11.730	87,2	100,0
4. Materialni stroški	8.289	7.430	89,6	63,3
5. Amortizacija	901	839	93,1	7,2
6. (4 + 5) Porabljena sredstva	9.190	8.269	90,0	70,5
7. (3 - 6) DOHODEK	4.258	3.461	81,3	29,5
8. Pogodbene obveznosti	419	492	117,4	4,2
9. Zakonske obveznosti	214	258	120,6	2,2
10. Osební dohodki	3.097	3.054	98,6	26,0
11. [7 - (8 + 9 + 10)] OSTANEK DOHODKA za sklade	528	—	—	—
12. Nedoseganje dohodka	—	343	—	2,9

Industrijo gume so v prvem trimesečju spremljale težave predvsem na področju nerešene tehnologije izdelave kvalitetnega regenerata. V primerjavi z istim obdobjem preteklega leta je bila realizacija dosežena z indeksom 95, dohodek pa v višini 3.461 tisoč din in predstavlja 85 % lanske dinamike, kar kaže, da so materialni stroški v letošnjem letu v porastu. V Rumi, ki izkazuje v prvem četrtletju izgubo v višini 343 tisoč din, predvidevajo ta izpad dohodka nadoknaditi v naslednjem poslovnem obdobju, ker so bile že v mesecu aprilu usklajene prodajne cene, istočasno pa je stekla proizvodnja regenerata po izboljšanim tehnološkem procesu.

PROIZVODNJA

Skupnost tozdv Industrija gume Ruma povečuje količinski obseg proizvodnje v razdobju januar-marec v primerjavi s preteklim letom v tozdu Prešani izdelki, in sicer za 6,14 %, medtem ko pri proizvodnji regenerata in v valjarni ne dosega lanske letne dinamike.

PRODAJA

V razdobju januar-marec so v skupnosti tozdv Ruma realizirali za 10.238 tisoč din izdelkov. Prodaja kupcem ne odobrava rabatov, zato predstavlja bruto realizacija istočasno tudi neto realizacijo.

ZAPOSLENI IN OSEBNI DOHODKI

Stanje zaposlenih v Rumi znaša na dan 31. marec 1975 332 delavcev, povprečni mesečni neto osebni dohodek na zaposlenega za prvo četrtletje 1975 znaša 1876 din.

Skupnost tozdv Vulkan

POSLOVNI USPEH

(000 din)

Opis	Plan I.-III. 75	Doseženo I.-III. 75	Indeks na plan	Strukt.
1. Eksterna realizacija	51.861	64.229	123,8	99,6
2. Izredni dohodki	—	235	—	0,4
3. (1 + 2) CELOTNI DOHODEK (brez interne razlike)	51.861	64.464	124,3	100,0
4. Materialni stroški	33.144	42.998	129,7	66,7
5. Amortizacija	2.382	2.259	94,8	3,5
6. (4 + 5) Porabljena sredstva	35.526	45.257	127,4	70,2
7. (3 - 6) DOHODEK	16.335	19.207	117,6	29,8
8. Pogodbene obveznosti	1.871	1.207	64,5	1,9
9. Zakonske obveznosti	986	1.811	183,7	2,8
10. Osební dohodki	10.553	9.241	87,6	14,3
11. [7 - (8 + 9 + 10)] OSTANEK DOHODKA za sklade	2.925	6.948	237,5	10,8
12. Nedoseganje dohodka	—	—	—	—

Skupnost tozdv Vulkan izkazuje v prvem četrtletju 64.464 tisoč din celotnega dohodka.

Plan celotnega dohodka je presežen za 24,3 %, pri tem so planirani materialni stroški večji za 29,7 %, kljub temu pa je planirani dohodek realiziran z indeksom 117,6. Zakonske obveznosti so v primerjavi s preteklim letom večja za 84 %. Skupnost tozdv Vulkan izkazuje 6.948 tisoč din ostanka dohodka, kar je 32 % več, kot je bilo doseženo v lanskem prvem trimesečju. Tako ugoden poslovni uspeh je rezultat dosežene večje produktivnosti in realizacije.

PROIZVODNJA

Skupnost tozdv Vulkan Niš je v prvem četrtletju 1975 proizvedla 1687 ton izdelkov, kar je 77 % več kot v preteklem letu.

PRODAJA

Prodaja izdelkov v skupnosti tozdv Vulkan znaša za prvo četrtletje 40 milijonov din po neto prodajni vrednosti, od tega so izvozili za 12,7 milijonov oziroma 745.521 dolarjev.

ZAPOSLENI IN OSEBNI DOHODKI

V skupnosti tozdv Vulkan je bilo na dan 31. marca 1975 1142 zaposlenih, kar je 80 delavcev več, kot znaša stanje zaposlenih na dan 1. januar 1975.

Povprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega znaša za prvo četrtletje 2301 dinarjev.

Tozd POS

POSLOVNI USPEH

(v 000 din)

Opis	Plan I.-III. 75	Doseženo I.-III. 75	Indeks na plan	Strukt.
1. Eksterna realizacija	7.173	7.262	101,2	89,5
2. Izredni dohodki	528	852	161,4	10,5
3. (1 + 2) CELOTNI DOHODEK (brez interne realizacije)	7.701	8.114	105,4	100
4. Materialni stroški	2.054	2.376	115,7	29,3
5. Amortizacija	232	224	96,6	2,7
6. (4 + 5) Porabljena sredstva	2.286	2.600	113,7	32,0
7. (3 - 6) DOHODEK	5.415	5.514	101,8	68,0
8. Pogodbene obveznosti	318	396	124,5	4,9
9. Zakonske obveznosti	563	857	152,2	10,6
10. Osební dohodki	2.115	2.218	104,9	27,3
11. [7 - (8 + 9 + 10)] OSTANEK DOHODKA za sklade	2.419	2.043	84,5	25,2
12. Nedoseganje dohodka	—	—	—	—

Toz POS je v prvem četrtletju 1975 dosegel celotni dohodek v višini 8.114 tisoč din; ta dohodek je v primerjavi z istim razdobjem lani za 19 % večji. Sorazmerno visok porast ugotavljamo pri porabljenih sredstvih (91 %), medtem ko je doseženi dohodek ostal na lanskeletni višini. Iz strukture doseženega dohodka je tudi razvidno, da so porastle zakonske in pogodbene obveznosti ter osebni dohodki. Kljub temu je ostanek dohodka še vedno ugoden, saj predstavlja skoraj četrtino celotnega dohodka. (razlike v ceni)

PRODAJA

Plan prodaje POS je bil v prvem četrtletju dosežen z indeksom 124. Pri prodaji preko POS je v tem razdobju primanjkovalo zlasti nekaj dimenzij radialnih plaščev za osebna vozila, gumijevih in tehničnih izdelkov za široko potrošnjo, kot so: razni prešani in sanitetni izdelki, galanterijski izdelki itd.

Pri prodaji izdelkov so bile naše podajne cene pri nekaj vrstah izdelkov višje, kot so bile na trgu za tovrstne uvožene izdelke. To velja zlasti za izdelke umetnega usnja in ležalne blazine. Ker so se v tem času povečale cene tehničnim izdelkom (v januarju) in pa pnevmatiki (v marcu), je prodaja zelo upadla.

Pri posameznih prodajalnih so bili v prvem trimesečju doseženi dobri poslovni rezultati, zlasti v prodajalnih Kranj, Skopje, Maribor, Beograd, Split in Osijek.

ZAPOSLENI IN OSEBNI DOHODKI

V tozdu POS se je na novo zaposlilo 8 delavcev, iz delovne organizacije je odšlo 5 delavcev. Stanje zaposlenih znaša na dan 31. marca 1975 136 delavcev.

V razdobju januar—marec 1975 je bilo v tozdu POS izplačano 2,2 milijona din bruto osebnih dohodkov, kar glede na plan za leto 1975 znaša 27,6 %. Kot v ostalih tozdi, so se tudi v POS povečali osebni dohodki zaradi spremembe planske vrednosti točke in spremembe v analitski oceni delovnih mest (povečanje števila stalnih točk za 2 točki) ter uvedbe razredov. S 1. aprilom 1975 je bila za POS popravljena osnova za izračun gibljivega dela osebnega dohodka, tako da v naslednjih mesecih ne bo prišlo do večjih prekoračitev osebnih dohodkov. Poprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega v prvem četrtletju znaša v POS 3887 din in je v primerjavi z istim razdobjem lani večji za 18,9 %.

TOZD Izobraževalni center

Opis	Plan I.-III. 75	Doseženo I.-III. 75	Indeks na plan	Strukt.
1. Eksterna realizacija	—	—	—	—
2. Interna realizacija	1.006	677	67	100,0
3. Izredni dohodki	—	—	—	—
4. (1 + 2 + 3) CELOTNI DOHODEK	1.006	677	67	100,0
5. Materialni stroški	153	87	56,9	
6. Amortizacija	5	3	60	0,4
7. (5 + 6) Porabljen sedstva	158	90	57	13,3
8. (4 — 7) DOHODEK	848	587	69,2	86,7
9. Pogodbene obveznosti	60	15	25	2,2
10. Zakonske obveznosti	36	42	117	6,2
11. Osebni dohodki	739	530	72	78,3
12. [8 — (9 + 10 + 11)] OSTANEK DOHODKA	13	—	—	—

Celotni dohodek tozda Izobraževalni center predstavlja dejansko dosežene stroške tega tozda, ki so bili po ustreznih ključih fakturirani ostalim skupnostim tozdom oziroma tozdom Save — lokacija Kranj. Odmik od plana v višini 33 % je torej v glavnem prihranek na stroških. V obračunski listi stroškov so izračunani tudi prilagojeni stroški, to so stroški, ki se priznavajo temu tozdu glede na doseženo stopnjo zaposlenosti, in sicer znašajo:

— prilagojeni stroški 953.762 din
— dejanski stroški 676.945 din
rezultat 276.817 din

V mesecu aprilu bodo sknžženi gornji prilagojeni stroški, tako da bo v bilančnem prikazu razviden poslovni rezultat iz treh mesecev na račun prihrankov stroškov v znesku 276.817 din.

ZAPOSLOVANJE IN OSEBNI DOHODKI

V prvem trimesečju 1975 v tozdu Izobraževalni center ni bilo sprememb v številu zaposlenih in znaša tudi na dan 31. marca 1975 stanje zaposlenih 13 delavcev.

Poprečni mesečni osebni dohodki na zaposlenega za I. četrtletje 1975 znašajo v tozdu Izobraževalni center 4263 din in so v primerjavi z istim razdobjem 1974 večji za 32,3 %. Primerjava ni čisto realna, ker so lanskeletne poprečne osebne dohodke zniževali osebni dohodki zastistov. Prav tako kot v drugih tozdi, so tudi za tozdu Izobraževalni center značilne spremembe v nagrajevanju (nova vrednost točke, uvedba razredov in visoko preseganje norm v proizvodnji).

V razdobju januar—marec je bilo v tozdu Izobraževalni center izplačano 237.760 din bruto osebnih dohodkov, kar predstavlja glede na planirano maso bruto osebnih dohodkov za leto 1975 24,9 %.

Delovna skupnost OSS

POSLOVNI USPEH

Opis	Doseženo I.—III. 75	Struktura (v 000 din)
1. Eksterna realizacija	10.021	40,1
2. Interna realizacija	14.555	58,2
3. Izredni dohodki	428	1,7
4. (1 + 2 + 3) CELOTNI DOHODEK	25.004	100,0
5. Materialni stroški	14.730	
6. Amortizacija	439	1,8
7. (5 + 6) Porabljen sredstva	15.169	60,7
8. (4 — 7) DOHODEK	9.835	39,3
9. Pogodbene obveznosti	1.219	4,9
10. Zakonske obveznosti	1.095	4,3
11. Osebni dohodki	7.521	30,1

Glede na to, da ima delovna skupnost OSS fleksibilen proračun, se ji priznajo stroški glede na dejansko zaposlenost posameznih stroškovnih mest. V prvem četrtletju je bila dejanska zaposlenost na plansko 88 %, kar pomeni 15.996.940 din priznah stroškov. Dejanskih stroškov je imela delovna skupnost OSS v tem obdobju 15.699.204 din stroškov ali 2 % manj. Porabljenega je bilo 1 % manj režijskega materiala in 18 % storitev, medtem ko so dejanska popravila kar za 176 % večja od priznanih, in to v vseh sektorjih. Ostali dejanski stroški bistveno ne odstopajo od priznanih stroškov, pav tako ni večjih odmkov po sektorjih.

ZAPOSLENI IN OSEBNI DOHODKI

V delovni skupnosti OSS se je v razdobju januar—marec 1975 zaposlilo 22 delavcev, iz delovne organizacije pa je odšlo 12 delavcev. Stanje zaposlenih na dan 31. marca 1975 znaša 462 delavcev.

Poprečni mesečni neto osebni dohodek na zaposlenega se je v OSS v prvem četrtletju gibal v višini 3584 din, kar je 28,6 % več, kot znaša ta podatek za isto razdobje preteklega leta. Izplačano je bilo 7,2 milijona dinarjev bruto osebnih dohodkov, kar glede na plan za leto 1975 znaša 25 %. Tudi v OSS so na povečanje osebnih dohodkov vplivale spremembe v nagrajevanju in pa višje dosežene norme v proizvodnji od planiranih.

Primerjava proizvodnih rezultatov s panogo

Uvodoma smo že omenili, da delovna organizacija Sava v letu 1975 posluje združeno z Vulkanom iz Niša in Rumo iz Rume. Tako se proizvodni rezultati omenjenih delovnih organizacij prikazujejo za panogo v okviru SAVE Kranj, kar je tudi razvidno iz naslednjega pregleda:

Proizvajalci	Skupaj proizvodnja			Pnevmatika			Gum. teh. izdelki		
	proizv. v tonah	delež v panogi v %	Indeks 1.—3. 75/ 1.—3. 74	proizv. v tonah	delež v panogi v %	Indeks 1.—3. 75/ 1.—3. 74	proizv. v tonah	delež v panogi v %	Indeks 1.—3. 75/ 1.—3. 74
Sava	9.752	28,5	124	6.681	34,1	121	3.071	21,1	133
Borovo	7.397	21,6	104	5.335	27,2	113	2.062	14,2	86
Rekord	3.047	8,9	113	1.848	9,4	106	1.199	8,2	124
Tigar	5.234	15,3	108	4.439	22,6	105	795	5,4	130
Miloje Zakić	1.430	4,2	128	1.309	6,7	129	121	1,0	111
Ris	1.385	4,1	106	—	—	—	1.385	9,5	106
Balkan	907	2,6	129	—	—	—	907	6,2	129
IGP Dim. g.	494	1,4	139	—	—	—	494	3,3	139
Ostali	4.537	13,4	212	—	—	—	4.537	31,1	212
SKUPAJ	34.183	100,0	122	19.612	100,0	114	14.571	100,0	134

V prvem trimesečju letošnjega leta je bilo v gumarski panogi proizvedeno 34.183 ton izdelkov, kar je za 22 % več, kot je bilo proizvedeno v istem obdobju lani. Od tega je bilo proizvedeno za 19.612 ton pnevmatike in 14.571 ton gumeno tehničnih izdelkov. Iz podatkov je razvidno, da je Sava s priključenimi delovnimi organizacijami proizvedla 28,5 % celotne proizvodnje oz. 34 % pnevmatike in 21 % tehničnih izdelkov. Po doseženih dinamiki se savska proizvodnja v prvem četrtletju giblje v okviru prejšnjega panoge.

RTI – centralni laboratorij

Najbrž predstavlja ime centralni laboratorij za marsikoga v Savi nekaj novega in nepoznanega. Gre za novo organizacijsko obliko, nastalo s povezovanjem obstoječih laboratorijev: razvojnega laboratorija iz RTI in tekstilnega in kemičnega laboratorija za kontrolo surovin iz nekdanjega biroja za kakovost in zanesljivost.

Cemu spet nova reorganizacija, se vsakdo najprej vpraša. Do tega je pravzaprav pripeljal sam razvoj delovne organizacije. Po ustanovitvi in »osamosvojitvi« skupnosti tozдов (v mislih imam predvsem TAP, TTI in Umetno usnje), ki imajo, kot vemo, svoje oddelke za tehnološko pripravo proizvodnje, za kontrolo kakovosti itd., nenadoma ni več ustrezalo, da so se v posameznih dotedanjih laboratorijih križala naročila analiz in meritev tako tehnoloških priprav kakor tudi kontrole kakovosti vseh skupnosti tozдов hkrati. Gotovo je namreč, da potrebuje posebno skupnost tozдов za čim bolj zaključen in nemoten potek proizvodnje določene nujne, takorekoč za sam tehnološki proces vezane analize, ki morajo biti opravljene pred ostalimi. Razvoj novih merilnih aparatov, kot so reometri in plastomeri v gumarstvu, pa je ravno omogočil hitro opravljanje za proizvodnjo vezanih meritev. Marsikdo se bo ob tem spomnil na moderni Tapov laboratorij za sproščanje zmesi, pa morda ne ve, da bo tudi TTI kmalu uvedel take aparate za potrebe svoje valjarne, in da v Umetno usnje že prihaja nova laboratorijska oprema za podoben namen.

Ker pa je bilo tudi delo laboratorijev premalo usklajeno na področjih nabavljanja in izkoriščanja opreme, kadrovske politike ter še posebej na področju strokovnega dela, se je izoblikoval osnovni zaključek: v tovarni naj bosta dve vrsti laboratorijev — tisti, ki so potrebni za nemoteno proizvodno delo v skupnosti tozдов (pogosto jih imenujemo operativni laboratoriji) in naj spadajo pod oddelek kontrole kakovosti skupnosti tozдов, in ostali, ki naj se združijo v centralnem laboratoriju v okviru OSS, točneje v okviru sektorja RTI. Le-ta pa prevzame tudi odgovornost za strokovnost dela v operativnih laboratorijih.

Na pobudo Službe informacijskih sistemov je bila taka organizacija uvedena s 1. 1. 1975, kmalu pa jih bodo dokončno potrdili samoupravni organi, ko bodo zaključeni vsi usklajevalni postopki.

Poglejmo, kaj je delo teh preostalih laboratorijev, ki se združujejo v centralnem! To je opravljanje analiz in meritev, ki so skupnega pomena za vse skupnosti tozдов, kot so: razvijanje zmesi v laboratorijskem merilu, vhodna kontrola vseh surovin, ki pridejo v tovarno, kemijske in drugačne analize konkurenčnih izdelkov in zahtevnejše ter dolgotrajnejše analize surovin, polizdelkov in izdelkov, ki se ne morejo opravljati v operativnih laboratorijih skupnosti tozдов. Ker delo ni vezano neposredno na pro-

ces proizvodnje, teče v eni izmeni, z izjemo vhodne kontrole saj, ki je dvoimensko zaradi prihodov cisterne izven prve izmene.

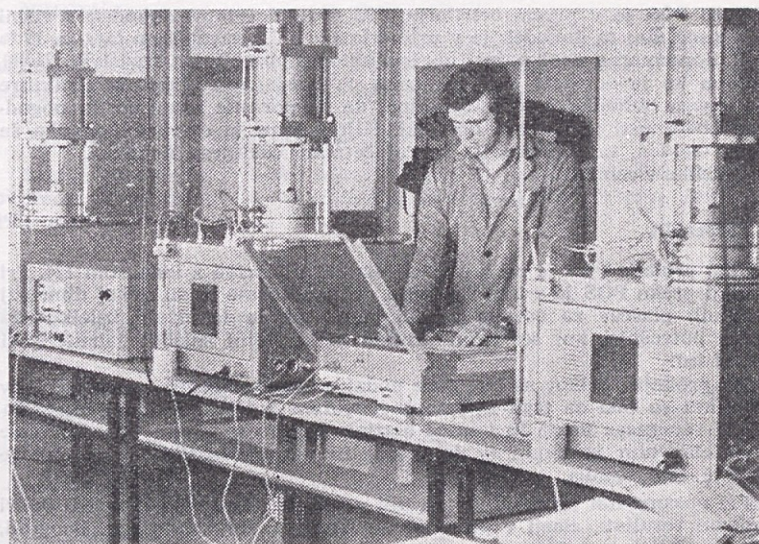
Posebej bi poudaril, da je za delo centralnega laboratorija pomembno sodelovanje z oddelki za surovine, za metode in meritve in za tehnološko dokumentacijo v matičnem RTI in pa sodelovanje s sektorjem za kakovost in zanesljivost. Delitev dela med njima na področju vhodne kontrole surovin je takšna, da centralni laboratorij opravlja analize in skrbi za pravilne rezultate, služba kakovosti in zanesljivosti pa te rezultate zbira in primerja s predpisi. Če surovine nimajo predpisanih lastnosti, služba kakovosti in zanesljivosti reklamira pri dobaviteljih. Poleg tega pa ta sektor tudi jemlje vzorce surovin v skladiščih in jih dostavlja v centralni laboratorij.

Po tem daljšem uvodu pa je čas, da se centralni laboratorij predstavi. V njem dela 37 delavcev, in sicer v razvojnem (fizikalnem) laboratoriju 14, kemičnem laboratoriju 13 in v tekstilnem laboratoriju 8, skupno z vodji. Potem pa sta še v. d. vodje centralnega laboratorija in vzdrževalec laboratorijskih instrumentov. Število delavcev po laboratorijih sicer trenutno še ne drži popolnoma, bo pa uresničeno, kakor hitro se bodo laboratoriji tozдов Umetno usnje preselili iz obrata IV. v nove prostore v obratu II. Sedaj prevzel od Umetnega usnja skoraj prevzel od Umetnega usnja skoraj vso vhodno kontrolo surovin z izjemo PVC in pigmentov, testilni laboratorij pa vhodno kontrolo tekstila in papirja. Vhodno kontrolo tekstila in surovin, ki jih bodo prevzemali in skladiščili v obratu IV za tamkajšnje tozde TTI, pa bo na tej lokaciji opravljal ena delavka našega tekstilnega laboratorija.

Iz tega pa je razvidna še ena značilnost centralnega laboratorija: posamezni deli so dislocirani na 5 mestih. Če bo laboratorij za analizo vode in goriv, ki je v izgradnji v tozdu Energetika, tudi spadal v Centralni laboratorij, pa bo to 6. lokacija.

Kratek prikaz opravljenih pomembnejših analiz posameznih laboratorijev v letu 1974 nam pove, da je bilo v razvojnem laboratoriju sestavljeno, zmešano in preizkušeno 1469 zmesi, na Brabender plastografu izvršeno 2747, na reometru 2546 in na plastometru Mooney 1690 meritev. V kemijskem laboratoriju je bilo na področju analize konkurenčnih vzorcev opravljenih 30 celotnih analiz in 251 kvalitativnih in kvantitativnih določitev kavčukov, na področju vhodne kontrole kemikalij pa okoli 2100 kompletnih analiz. V tekstilnem laboratoriju smo izvršili 1053 celotnih analiz na področju vhodne kontrole in čez 5000 posamičnih analiz, vezanih na neposreden proces proizvodnje. Tu gre predvsem za kontrolo korda v procesu gumiranja (določanje vlage, jakosti vezave surova zmes — kord itd.).

Pred centralnim laboratorijem stojijo zahtevne naloge, ki se ne da-

V centralnem laboratoriju opravljajo analize in skrbe za pravilne rezultate, delavci službe kontrole in zanesljivosti pa te rezultate zbira in primerja s predpisi.

jo opraviti kar čez noč. Najprej se mora laboratorij oblikovati kot celota, sestavljena iz 3 osnovnih delov: fizikalnega, kemijskega in tekstilnega. To je med drugim vezano tudi na selitev Umetnega usnja v obrat II. Da bo normalno zaživel v samoupravno organizirani delovni organizaciji, bo moral imeti s posameznimi skupnostmi tozдов čiste račune, kar pomeni, da se bo uvedla v prvi fazi evidenca opravljenih ur dela zanje. Ugotoviti bomo morali stanje vseh preizkusnih aparatov, da bi vodili pravilno politiko nabavljanja novih. Z več strokovnostjo bomo morali pregledati analize in meritve, ki jih uporabljamo in racionalizirati njih število in trajanje. Vpeljati bomo morali vhodno kontrolo kavčukov in sodelovati z službo kontrole in zanesljivosti s ciljem, da se vsem uporabnikom laboratorijskih rezultatov le-ti pravilno dajejo.

Ne bi bili ljudje, če se na koncu ne bi še malo pritožili pa tudi pohvalili.

Problemi seveda obstajajo, kot obstajajo marsikje drugje v delovni organizaciji. En tak problem so npr. neustrezni in prenatrpani prostori. Za laboratorije specifičen problem pa je popravilo laboratorijskih naprav. Ker so večinoma uvožene, je treba ob nepredvidenih okvarah klicati tuje strokovnjake ali pa čakati na dobavo rezervnih delov. Če se da v mehanični delavnici

te dele izdelati, je treba čakati, kajti delavnica je prezasedena z naročili. Popravilo starejših vzhodnonemških ali ruskih aparatov (izvzeta sta mikser in dvovaljčnik) pa je sploh prepuščeno iznajdljivosti vzdrževalcev in vodij laboratorijev, ker na dobavo originalnih rezervnih delov ni mogoče računati.

Lažje okvare nam hitro popravi naš vzdrževalec laboratorijskih instrumentov tov. Peneš in tov. Markun iz KET. Njima velja še posebna pohvala.

Od nekaterih novejših dosežkov na strokovnem področju bi omenil izdelavo metode za določanje porazdelitve saj v zmesih, kjer smo s skromnimi sredstvi dobili kvalitetne mikrofotografije, ki se še lahko kosajo s Semperitovimi. Ob pomoči KET smo izdelali aparaturo za preizkušnje vplinjevalce za umetno usnje, s katerimi se bodo kontrolirale sarže predpast z vplinjevalci v proizvodnji umetnega usnja. Podobni izboljšavi sta tudi pri določanju celokupnega žvepla v surovinah, ki se lahko izvede v 1/2 ure namesto prejšnjih 2 dni in pri določanju vrednosti vode v tekočih surovinah, ki se opravlja sedaj z instrumentom (ptt-meta).

Prvi skupni dosežek centralnega laboratorija pa je uvedba vhodne kontrole jeklenega korda, kjer vsak laboratorij prispeva svoje meritve.

V preizkus je vključen tudi elektronski dinamometer Instron.

Južij Soba

Tega niste vedeli

— Zaradi bolezni do 30 dni je bilo v letu 1974 v naši delovni organizaciji izgubljenih 27.883 delovnih dni, kar zneso preračunano v dinarje 2.352.715,00 din. Zakaj vam navajamo ta podatek. Vsekakor ne iz formalnosti, ampak želimo opozoriti tudi na izdatke, ki niso znani širokemu krogu delavcev. Informacija pa bi bila pomanjkljiva, če k tej ne bi dodali tudi vsote, ki jo je morala izplačati skupnost zdravstvenega zavarovanja in varstva Kranj za boleznine nad 30 dni. Le-ta je Savčanom nakazala 2.570.021,70 din, kar odgovarja 28.848 delovnim dnevom. Pri vsem tem pa ne gre prezreti števil zaposlenih, ki se je v lanskem letu gibalo okoli 3.500.

— 47 naših sodelavcev — vojakov je za prvomajske praznike prejelo

skromno denarno »dotacijo«, ki je znašala 150 novih dinarjev za slehernega izmed njih. Upamo, da je prišel denar v prave roke.

— 512 članov kolektiva je uveljavljalo pravico do otroškega dodatka, število upravičencev pa bo nekoliko manjše glede na upravičenost do otroškega dodatka.

— Izobraževalni center bo v prihodnjih dneh razpisal za šolsko leto 1976.

— 36 štipendij za srednje, višje in visoke šole,

— 60 prostih učnih mest na šoli za gumarske delavce (1-letna),

(Nadaljevanje na 16. strani)

Obnavljanje avtomobilskih plaščev

Ker so novi avtomobilski plašči relativno zelo dragi, obrabljene pa je možno ponovno uporabiti, imajo vse industrijske dežele zelo razvito industrijo obnavljanja avtomobilskih plaščev.

Če analiziramo stroške za izdelavo novega avtoplašča, odpade približno 70 % vrednosti na karkaso in 30 % na tekalno površino. Zaradi tega bi bila velika škoda zavreči avtomobilski plašč, ki ima obrabljeno tekalno površino, nosilno ogrodje oziroma karkaso plašča pa tako dimenzionirano, da lahko prenese tudi večkratne obnovitve.

Po obrtniških začetkih obnavljanja med obema vojnima se je po 2. svetovni vojni v Zahodni Evropi in ZDA začel razvijati industrijski način obnavljanja avtoplaščev, ki danes predstavlja pomembno dopolnitev proizvodnje novih avtoplaščev.

K razmahu te industrije je veliko pripomogel tudi velik razvoj avtomobilске industrije v tem obdobju in ureditev cestnega omrežja, kar je imelo za posledico večje količine obrabljenih avtoplaščev, ki so sposobni za obnavljanje in predstavljajo osnovno surovino za industrijo obnavljanja plaščev. Po dosedanjih izkušnjah v svetu računajo, da obrabljene avtoplašče lahko obnovimo v višini do 30 % od uporabljenih novih avtoplaščev letno.

Vzporedno z razvojem industrije obnavljanja avtoplaščev se je močno razvila tudi industrija strojne opreme za obnavljanje, ki je dosegla zavidno tehnično raven in sledi vsem novim tehnološkim dosežkom na področju obnavljanja avtoplaščev.

Način obnavljanja avtoplaščev

Obnavljanje avtoplaščev predstavlja skupek tehnoloških operacij, pri katerih se obrabljena tekalna površina odstrani in nadomesti z novo, ki omogoči avtoplaščem novo življenjsko dobo.

Avtoplašče obnavljamo od rame do rame, kjer nadomestimo samo obrabljeno tekalno površino, ali pa od noge do noge, kjer poleg tekalne površine obnovimo tudi boke avtoplaščev.

Od noge do noge obnavljamo predvsem avtoplašče za osebna vozila, kjer je težnja, da bi obnovljene avtoplašče popolnoma približali novim plaščem tako po funkcionalnosti kot po videzu.

V svetu sta se uveljavila predvsem dva postopka obnavljanja avtoplaščev:

— klasični topli postopek obnavljanja avtoplaščev, pri katerem obrušene in premazane avtoplašče oblagamo z oblikovano tekalno površino iz nevulkanizirane gumene zmesi, nato pa vulkaniziramo v kalupih oziroma v stiskalnicah pri temperaturi okoli 150°C in pritisku od 14 do 18 atm;

— hladni postopek obnavljanja avtoplaščev, ki so ga razvili v novejšem času, pa je postopek, pri katerem obrušene in premazane avtoplašče oblagamo s profilirano vulkanizirano tekalno površino, ki ima na spodnji strani vezivno plast iz nevulkanizirane gumene zmesi.

Avtoplašče vulkaniziramo v avtoklavu v vročem zraku ali v vodi pri temperaturi od 85 do 90°C in pritisku 4–5 atm. Hladni postopek je primeren predvsem samo za obnavljanje plaščev za tovorna vozila od rame do rame in ga lahko uporabljamo popolnoma samostojno ali pa kot dopolnitev obstoječega klasičnega toplega postopka.

Bistvene tehnološke operacije klasičnega toplega postopka obnavljanja avtoplaščev so naslednje:

Pregled in popravilo obrabljenih avtoplaščev

Velik poudarek pri proizvodnji obnavljanja avtoplaščev je na pregledu in popravilu obrabljenih avtoplaščev, ki mora biti takšno, da ne more iti v proizvodnjo nevalitetna karkasa, ampak le tista, ki ustreza tehničnim pogojem za prevzem karkasa, kjer je natančno opredeljena starost in trdnost karkasa, izrabljenost tekalne površine ter poškodbe avtoplaščev.

Brušenje avtoplaščev

Brušenje avtoplaščev poteka na avtomatskem brusilnem stroju, kjer polagamo pozornost predvsem na dva parametra: premer in obris obrušenega plašča. Pri brušenju moramo obrabljeno tekalno površino popolnoma odstraniti, po drugi strani pa ne smemo poškodovati nosilnega ogrodja. Po brušenju izvedemo tudi morebitna popravila na obrušeni tekalni površini z nevulkanizirano gumeno zmesjo.

Obrizgovanje plaščev z lepilom

Obrušene avtoplašče moramo obrizgati z gumeno razstopino oziroma lepilom, da dosežemo pri konfekciji lepljivost, pri vulkanizaciji pa zadovoljivo vezavo med obrušnim plaščem in novo tekalno površino.

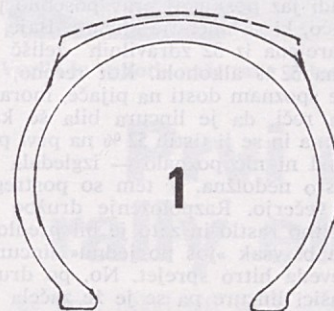
Konfekcija avtoplaščev

Na obrušeno in premazano karkaso naneseemo na konfekcijskem stroju oblikovano tekalno površino določenih dimenzij.

Dimenzija oziroma presek oblikovane tekalne površine pa je odvisen od velikosti in vrste profila oziroma dežena plašča. Izbira oziroma dimenzioniranje profila je bistvena naloga, ker je od pravilnega dimen-

zioniranja profila odvisna tudi končna kvaliteta plaščev. Ko na konfekcijskem stroju dobro utrdimo spoj tekalne površine, pa na rotacijski mizi polagamo na boke plaščev perforirane bočnice v obliki trakov.

Največji dosežek pri konfekciji pa je uporaba brizgalno oblagalnih strojev, ki omogočajo konfekcijo s toplo brizganimi profili.

- 1 Obrušen avtoplašč (črtkano predstavlja obrobjen avtoplašč)
- 2 Konfekcioniran avtoplašč
- 3 Avtoplašč obnovljen od rame do rame
- 4 Avtoplašč obnovljen od noge do noge

Merjenje avtoplaščev

Po konfekciji avtoplaščev natančno izmerimo in jih na osnovi meritev razporedimo v odgovarjajoče kalupe. Dimenzija obloženega plašča mora odgovarjati dimenziji kalupa, če želimo dobiti kvaliteto vulkaniziran plašč. Zato moramo imeti za vsako dimenzijo plašča 2–3 kalupe, ker so plašči različnih proizvajalcev, čeprav iste dimenzije med seboj razlikujejo.

Uravnoteženje plaščev

Vse plašče pred vulkanizacijo še uravnotežimo, tako da odpade vsaka bojazen vsled tresenja obnovljenih plaščev.

Vulkanizacija avtoplaščev

Plašče vulkaniziramo v stiskalnicah, ki obratujejo avtomatično. Kalupi so ogrevani s paro, temperatura vulkanizacije pa je povprečno okoli 150°C.

Notranji pritisk je od 14 do 18 atm., izvajamo ga preko ogrevnih duš, ki jih moramo pred vulkanizacijo vstaviti v plašče ali pa diafragme ki so že vgrajene v stiskalnicah. V ogrevnih dušah uporabljamo zrak, v diafragmah pa zrak, vročo vodo ali paro.

Čas vulkanizacije je odvisen od temperature vulkanizacije, vulkanizacijskih lastnosti zmesi in velikosti plašča.

Dokončevanje in kontrola vulkaniziranih plaščev

Končna kontrola je bistvena faza v tehnološkem procesu obnavljanja avtoplaščev. Tu izločimo plašče z vsemi morebitnimi napakami, ki nastanejo pri vulkanizaciji oziroma drugih tehnoloških fazah obnavljanja avtoplaščev.

Zaključek

Kvaliteta in zanesljivost obnovljenih avtoplaščev je popolnoma enakovredna novim plaščem in obnovljene avtoplašče lahko uporabljamo kot nove.

Povprečna življenjska doba obnovljenih avtoplaščev znaša 80 do 100 % življenjske dobe novih plaščev, cena pa 50 do 60 % cene novih avtoplaščev.

Obnavljanje plaščev za osebna vozila je usmerjeno predvsem na obnavljanje plaščev za vozila nižjega in srednjega razreda, tako zaradi obremenitev, kakor tudi zaradi formiranja serijske proizvodnje.

Če je tehnološki postopek obnavljanja avtoplaščev pravilno izveden, se pri obnovljenih avtoplaščih pri uporabi pojavi zelo nizek procent reklamacij. Eksplozije praktično ni, ker, če je nosilno ogrodje oziroma karkasa premalo dimenzionirano ali slabo izdelana, nastane eksplozija že med uporabo novega avtoplašča.

Vse te navedene lastnosti obnovljenih avtoplaščev vplivajo v svetu na množično uporabo obnovljenih avtoplaščev, kar predstavlja znaten prihranek pri vzdrževanju motornih vozil in učinkovito ponovno uporabo odpadnih materialov, kar vse v končni fazi predstavlja znaten prihranek narodnega gospodarstva.

Silvo Praprotnik, mgr

Službeno potovanje

Službeno potovanje! Večini, ki nimajo potrebe ali možnosti, da bi službeno potovali, se zdita ti dve besedici kot Indija Koromandija. Pod tem si predstavljajo dnevnice, kilometrino, dopustniško-turistično razpoloženje, beg iz puste vsakdanjosti, poznanstva z lepoticami, ki komaj čakajo, da prideš in da se ti vržejo v naročje... in še, in še. Službeno potovanje lahko prebudi celo črno zavist tistih, ki ne potujejo. Jaz sem eden tistih, ki precej službeno potujejo. Ali pa je na službenih potovanjih res vedno tako, kot si predstavlja večina tistih, ki ne potuje? O tem se danes ne bi spuščal v razpravo. Sem pomalo pokvarjen tip in mi je vseč, če mi ljudje zavidajo — zato naj mi zavidajo! Danes bi se omejil samo na temo »nevsakdanja doživetja na službenih potovanjih«. Doživljam, ki ga bom opisal, bodo morda nekateri vzeli kot prijetnega, drugi kot neprijetnega. Jaz ne bom vsiljeval ne take ne drugačne ocene — ostal bom le pri opisu dogodka, dogodka, ki je bil zame predvsem nenavaden.

Bilo je v mesecu juniju, ki je obetal vroče poletje. S tremi sodelavci sem bil na daljšem potovanju po centralni Srbiji. Naneslo je, da sem bilo poleg člana »službene ekspedicije« tudi »tehnični vodja« ali bolj po domače »šofer«. Potovanje se je prevesilo v zaključno obdobje in predvidevali smo, da bomo prihodnji dan proti večer dorekli doma. Po celodnevni vožnji in opravih smo se pozno popoldne ustavili v hribovitem predelu Srbije, kakih 100 km pred Beogradom. Dvomili smo, ali naj premagamo to razdaljo, ali pa je za tisti dan že dovolj kilometrov. Eden izmed članov naše odprave je bil »Domorodec«: rodjeni Srbin in kot tak dober poznavalec krajev, po katerih smo vozili. Še danes ne vem, ali nas je pregovoril, da smo se odločili za prenočevanje v majhnem letoviškem kraju in želje, da nas seznani z lepoto Srbije, ali pa s skrito pridobitniško željo, da pride še do ene dnevnice (bil je namreč iz Beograda) — skratka za tisti dan smo potovanje zaključili. Znamenitost kraja, v katerem smo se ustavili, je nedvomno v zares lepem hotelu, ki je bil zgrajen še pred II. svetovno vojno, pred nedavnim pa je bil obnovljen in predstavlja visoko B kategorijo, če ne celo A kategorijo. Izdelan je v stilu starih graščin: povsod umetno kovano železo, črno usnje in naravni les in kamen. Vsi prostori so zelo ukusno urejeni, najbolj pa konfortne spalnice s širokimi posteljami, debelimi preprogami in sijočimi kopalnicami — kar vse je obetalo, da se bomo lahko odlično spočili. Kot že rečeno, je ta predel hribovit. Vas je bolj v dolini, okrog hotela pa so raztresene počitniške hišice in hiše, ki se s preračunano arhitekturo zlivajo z okolico v celoto.

Pred večerjo smo se malo sprehodili, si vse to ogledali in se nadihali svežega planinskega zraka. To nam je še spodbudilo tek, saj tisti dan ped tem nismo utegnili kaj dosti časa posvetiti prehrani. Po sprehodu smo se udobno namestili v prijetni hotelski jedilnici ter z nestrpnostjo pričakovali naročene srbske specialitete.

V tem je prisedel k nam nek znane našega srbskega tovariša, za katerega se je izkazalo, da je direktor tega hotela. Beseda je dala besedo in ni dolgo trajalo, že je direktor hotela pokazal tradicionalno srbsko gostoljubnost ter nas »častil« s pijačo. Čeprav se na splošno alkoholnim pijačam ogibam, mi to pot otepanje ni nič pomagalo in moral sem tudi jaz poskusiti prav posebno pijačo, ki se imenuje lincura. Baje je narejena iz 32 zdravilnih zelišč in ima 52 % alkohola. Kot rečeno, se ne spoznam dosti na pijače, moram pa reči, da je lincura bila še kar pitna in se ji tistih 52 % na prvi pogled ni nič poznalo — izgledala je čisto nedolžna. V tem so postregli z večerjo. Razpoloženje družbe je očitno rastle in zato je bil predlog, da bi vsak »još po jednu« lincuro, seveda hitro sprejet. No, po drugi čašici lincure pa se je začela — predvsem pri meni — kazati njena, da ne rečem »zdravilna« moč. Omizje mi je postalo pretesno. Presedel sem se čisto »nevsiljivo« sedaj k eni, pa spet drugi mizi ter se spuščal z gosti v debato o lepoti Srbije, o njeni gosotljubnosti, pa o bratstvu med jugoslovanskimi narodi itd. Med tem so me enkrat ali celo dvakrat poklicali nazaj k mojemu omizju, da bi bili kompletni za novo rundo lincure. To mi je vlivalo novih moči, tako da sem ob zvokih hotelskega orkestra kmalu vodil kolo med mizami, še malo kasneje (ali morda po novi rundi lincure) pa sem se že povzpel h kapeli in skupaj z njihovim pevcem zapel tisto lepo pesem: »Šumadijo, šumovita zemlja moja mila...« Skratka, razpoloženje v restavraciji je bilo na višku. Ko je bilo vse najlepše, pa sem nenadoma začutil, da potrebujem svežega zraka. Neopazno sem se odvojil od razigranih gostov ter se napotil z malce negotovimi koraki v samoto. Najprej sem mislil, da mi bo sveži zrak razbistril glavo ter mi dal novih moči, bilo pa je ravno obratno. Že precej daleč od hotela so mi moči pošle in najprej sem se vsedel, kasneje pa celo vlegel ob potko. Še malo in pozabil sem na prijetno restavracijo in razigrane goste, ki so me gotovo že pogrešali, saj sem moral preveč misliti na to, kako naj ulovim dovolj zraka in kako naj zadržim v sebi svoje prebavne organe. Ko se je prvi napad lincure malo unesel, sem izčrpan zadremal na planinski travici. Verjetno me je hladen planinski zrak kmalu predramil in napotil sem se nazaj proti hotelu. Vendar moje upanje, da je vse za me, ni bilo uslišano. Do hotela sem napravil še dve, tri postaje, pa tudi, ko sem prispel do njega, nisem bil še toliko trden v sebi, da se bi upal napotiti v svojo sobo ali pa med ljudi. Zato sem se napotil za hotel, kjer so bili parkirani avtomobili. Iz svojega sem vzel odejo ter si z njo postal kar ob avtu. Nekajkrat sem moral zamenjati prostor, vmes pa sem prebil v omotičnem drevežu. Medlo se spomnim, da se je enkrat nekdo sklanjal nad menoj in me spraševal, če je vse v redu. Ne vem, kako mi je uspelo prepričati dobrotnika, da je vse v redu in da le malo počivam, kajti odšel je in potem me ni nihče več nadlegoval. Ko sem se ponovno predramil, sem se počutil že znatno bolje. Zato sem sklenil, da grem v svojo sobo.

Toda obup! Vhodna vrata v hotel so bila zaprta. Luči so bile pogašene in vladal je popoln mir — vsi so odšli počivat. Ura je bila okrog pol dveh zjutraj. Nekajkrat sem obšel hotelsko zgradbo v upanju, da so kje pozabili zapreti kako okno ali kaka stranska vrata, da bi lahko prišel do svoje sobe. Toda zaman. Vse je bilo zaprto. Za vse na svetu ne bi hotel pokvariti dobrega vtisa, ki sem ga naredil na goste in z razbijanjem nekoga priklatici. Ni mi kazalo drugega, kakor da sem se vlegel na svojo odelo na vrhu stopnišča pred hotelskim vhodom in zopet malo zaspal. Ko je na vzhodu že rdelo nebo, sem se ponovno zbudil. Šele sedaj sem se domislil, da bi bilo udobneje kakor na hotelskih stopnicah prenočevati v avtu in sem se res tudi preselil vanj. Pa ne za dolgo. Jutro je bilo tukaj in začeljal se je normalen delovni dan. Tu je bila čistilka, ki je pometala okrog hotela, vrtnar je zalival rože in travo, priropotal je dostavni avto, ki je pripeljal kruh itd. Skratka, treba je bilo vstati. Ugotovil sem, da so tudi glavna hotelska vrata že odprta in tako sem se lahko odpravil v svojo sobo. Da, v svojo razkošno, udobno sobo, ki me je zaman čakala vso dolgo noč, medtem ko sem jaz poležaval med avtomobili in na trdih stopnicah! Pa kaj, kar je bilo, je bilo. S tovariši smo bili dogovorjeni za zgodnji odhod in tako mi je preostalo le toliko časa, da sem se okopal, obril in malo uredil svojo zunanost. Na posteljo pa se nisem upal vleči — samo razkopal sem jo — tako zaradi videza. Sedaj sem se tudi spomnil, da bi moral sobo deliti z našim srbskim tovarišem.

Seveda je bila tudi njegova postelja nedotaknjena, saj sem imel ključ od sobe vso noč pri sebi v žepu. Kasneje sem zvedel, kako me je iskal in kako je hodil celo noč trkat na vrata, naj mu odpre, nazadnje pa si je tudi on našel zasilno prenočišče; toda o tem bi lahko napisal drugo zgodbo.

V zajtrkovalnici sem bil prvi, vendar so mi ostali tovariši iz naše ekspedicije kmalu sledili. Zadnji je prišel moj »sostanovalec«, ki me je bolj pisano gledal. Pa kar je bilo, je bilo. Najprej sem mislil, da bi jim zamolčal, kako je bilo z menoj. Počasi pa je prišla resnica vseeno na dan — seveda v splošno veselje in celo »sostanovalec« me ni več tako grdo gledal. Zvedel sem tudi, da so me ob mojem nenadnem odhodu prejšnji večer zelo pogrešali in me tudi iskali — na mojo srečo brez uspeha. Zvedel sem še, da je bil direktor hotela vzhičen nad tem, kako znam ustvariti »štimung« in mi zato daje — kadar koli bi prišel, brezplačni trodnevni penzion v hotelu. In še to sem zvedel, da so me prejšnji večer, ko so me klicali k mizi na »novo rundo lincure«, malo navlekli, saj so imeli oni v kozarcih kislo vodo, meni pa so dali »pristno kapljico«.

No, kakorkoli, še tisti dan sem vse srečno pripeljal domov. Morda se bo kdo vprašal: »Ali je ves ta slučaj oziroma dogodek sploh vreden, da se o njem piše?« Pravzaprav res ni nič posebnega, vendar pa mislim, da je prav, da sem ga opisal, ker bodo morda nekateri iz njega le spoznali, da ima vsaka še tako prijetna stvar tudi svoje neprijetne strani. sp

Tega niste vedeli

(Nadaljevanje s 14. strani)

— 30 prostih učnih mest v poklicni gumarski šoli (2-letna),

— 33 prostih učnih mest na ostalih poklicnih šolah za poklice (strugarji, brusilci, orodjarji, graverji, rezkalci, strojni ključavničarji, vodovodni instalaterji, cevni instalaterji, kleparji, elektriki in avtoelektrikarji).

— V Izobraževalnem centru pripravijo mesečno 2 uvaljna seminarja, ki se jih mesečno udeležijo približno 50 na novo sprejetih delavcev. Na teh seminarjih seznajajo prisotne z organizacijo Save, vlogi družbenopolitičnih organizacij, s pravicami in dolžnostmi slehernega člana, ki združi delo v Savi. Skratka, pouče ga o vsem, kar mora vedeti delavec, da bi se lahko čimprej vključil v delovni kolektiv.

— V kratkem bo Izobraževalni center objavil razpis za sklenitev pogodb o izobraževanju ob delu. Vsem tistim delavcem, ki bodo izpolnjevali pogoje in bodo predložili Izobraževalnemu centru prošnjo s potrebnimi dokumenti, bo s podpisom pogodbe omogočen študij z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki jih ureja samoupravni sporazum za

medsebojna razmerja delavcev v združenem delu. Študij pa mora biti v skladu s potrebami delovne organizacije.

— Vsem delavcem, ki se bodo v prihodnjem šolskem letu vpisali v osnovno šolo za odrasle, bo Izobraževalni center plačal vse stroške šolanja.

— V dneh pred 1. majem so delavci oddelka za soc. varstvo in družbeni standard ter predstavniki sindikalne organizacije Sava obdarili 42 bolnikov v bolnicah, doma in v zdraviliščih. Obdarili so predvsem težje bolnike in tiste, ki so že dalj časa na bolezenskem dopustu.

V prvih dneh junija pa bodo obdarili še 20 članov iz kategorije invalidov oziroma invalidskih upokojencev. Vsa sredstva za obdaritve gredo iz sklada skupne porabe.

— V maju je blagajna samopomoči imela v evidenci 2025 članov; od tega 106 na Vrhniki in 21 v POS. Mesečno dobijo člani okoli 245.000,00 din brezobrestnega posojila z 1-letnim odplačilnim rokom. Poleg tega posojil pa mesečno odobrijo tudi 20 posojil po 500 din na novo sprejetim delavcem na priporočilo socialne delavke.

J. Jereb

Kraker presenetil

Dirke za memorial »Vida Ročiča«

Članska ekipa kolesarjev se je 17. maja udeležila dirke za memorial »Vida Ročiča« na progi Zagreb-Delnice (135 km). Že kmalu po startu je pobegnila trojica, v kateri so bili Krhlikar (Rog), Rožman (Astra) in naš Mirko. V Karlovcu, 55 km po startu, so imeli dve minuti prednosti pred ostalimi; to so na gorskem cilju Vrlovsko (70 km) povečali na 6 minut. V Skradu (100 km) se je njihova prednost skrčila na 3 minute. Pred tretjim gorskim ciljem na Vodenjaku (115 km) je odpadel Rožman, tako da sta pot proti cilju z veliko prednostjo nadaljevala Kraker in Krhlikar. Srednji je bil hitrejši. Le nekaj metrov po cilju je Mirko z vso hitrostjo priletel v reporterja zagrebške RTV, ki je neprevidno stopil iz špalirja gledalcev. Posledice so bile hude za oba: reporter ima zlom reber, stegnenice in kolka, Mirko pa zlom šestega vratnega vretenca, prebito glavo in uničeno kolo.

Rakuš in Pečnik sta se uvrstila v skupini od 16. do 22. mesta, tako da so se ekipno uvrstili na tretje mesto. Drugi dan so vozili v obratni smeri v dirki za memorial »Mate Ostojiča«. Ob odsotnosti Krakerja, ki je bil v bolnici, in Pečnika, ki se je moral zaradi vojaških obveznosti vrniti, se je Rakuš uvrstil na 11. mesto.

Mladinci na dirki »Kosmajski Partizani«

Mladinci so sodelovali na dirki »Kosmajski Partizani«. V prvi etapi od Beograda do Požarevca je zmagal Grajzer pred Ropretom. V drugi od Požarevca do Kosmaja je zmagal Marinković pred Grajzerjem in Ropretom. V zadnji etapi od Kosmaja do Beograda je zopet zmagal Marinković, Udovič je bil 3., Ropret pa 7.

V generalni uvrstitvi je zmagal Grajzer pred Ropretom, Udovič je bil 5., Koželj pa 8. Ekipno je zmagala ekipa našim mladincev.

Zvezni kapetan za mladince Edi Rajkovič je določil po končani dirki kandidate za mladinsko svetovno prvenstvo, ki bo prihodnji mesec v Švici. Med njimi sta tudi člana našega kluba Bojan Ropret in Bojan Udovič.

Ekipa mladincev turistov se je istega dne udeležila dirke v Veržju, kjer so ekipno zasedli tretje mesto, Marjan Beton pa je bil med posamezniki drugi.

Največja amaterska dirka Berlin—Praga— —Varšava dirka miru

Te dni se je končala največja amaterska dirka Berlin-Praga-Varšava — dirka miru. Uspešno sta pripeljala do konca tudi naša člana Slavko Žagar in Jože Valenčič.

Kljub temu, da je bil Žagar 66., Valenčič pa 71., ekipno so bili naši zadnji, pa realno pogledano, uspeh ni bil tako slab, saj je bil njun časovni zaostanek za prvim manjši kot kdajkoli doslej.

Tudi posamezne uvrstitve so bile razveseljujoče? Vidmar je bil v prvi etapi 5., Jože v šesti 11., v dvanajsti pa 19. Žagar pa je bil najboljši gorski vozač dirke, saj je osvojil vse gorske cilje.

25. maja so se mladinci udeležili dirke v počastitev rojstnega dneva Tita.

Dirka od Zagreba do Kumrova — v počastitev rojstnega dne Tita

Od Zagreba do Kumrova je bil prvi Zanoškar (Rog), s katerim je dolgo časa bežal naš Koder, pa je nekaj kilometrov pred ciljem zaostal. Udovič je bil 3., Koželj 10. Ekipno so naši zasedli tretje mesto.

V drugi dirki od Kumrova do Krapine je bil Udovič 4., Koželj, Lombar, Koder, Kozjek in Ropret pa so pripeljali v drugi skupini.

-št-

Vozila in »piloti« naše rally ekipe.

Prvi rezultati rally ekipe Save

Že pred nekaj leti se je v Savi porodila misel, da bi imeli svojo rally ekipo. To se je kmalu tudi zgodilo: dva od naših testnih voznikov sta se aktivno ukvarjala z avtomobilskim športom. Začetki so bili težki, nikoli ni bilo dosti denarja, pa tudi pravega razumevanja za takšno obliko reklame v Savi ni bilo veliko.

No, časi se spreminjajo in tako je v letu 1975 v Savi zaživela prava rally ekipa. Vozniki, ki sestavljajo letošnjo ekipo, so prekaljeni prija-

nje v tej smeri še nadaljevalo. Na sestanku, ki so ga pripravili služba marketing in kontrola kvalitete, so se s člani ekipe pogovarjali tov. Viktor Mramor in tov. Dominik Poženel.

Analizirali so prve uspehe in predloge o nadaljevanju tega zanimivega sodelovanja. Tekmovalci so dali nekaj zanimivih predlogov, predvsem o opremljenosti članov ekipe.

Vsi tekmovalci so bili zelo hvaležni Savi, ki je našla toliko razumevanja in posluha za njihovo športno udejstvovanje.

Kratek postanek nekje na »TARI«

telji volana in drznih voženj. Ekipo sestavljajo: Janez Milavec, Jože Prusnik, Ivan Kern in Janez Koželj.

V letošnjem letu so se v tej sestavi že udeležili treh velikih tekmovalanj, in sicer YU rallya, kjer je Janez Milavec zasedel odlično 4. mesto, neuradno pa je ekipa v nacionalnem razredu zasedla še dve 11. mesti.

Na rallyu TARA 1975, to je prvi zimski rally, je Janez Milavec zasedel v svojem razredu zopet 4. mesto, v nacionalnem razredu pa je Prusnik zasedel 6. mesto, Koželj pa je bil sedmi.

Na tretji letošnji dirki, na sejemske rallyu v Beogradu so naši fantje zasedli naslednje rezultate: Milavec je bil 3., Prusnik 8., Koželj pa 9.

Pri tem moramo povedati tudi to, da vsi člani ekipe vozijo vozila, ki so opremljena s savskimi pnevmatikami. Njihova vozila nosijo savske nalepke itd. (koristna oblika reklame za naše izdelke). Celotna ekipa je opremljena še s kombinezoni. Za uspešen začetek sodelovanja med ekipo in delovno organizacijo je to že nekaj, upamo, da se bo sodelova-

Posebno hvaležni so bili za veliko pomoč, ki so jo dobili v obliki spremstvenega vozila, ki ga je vozil FRANC KOTNIK in nudil vso tehnično in informativno pomoč naši ekipi. Pomagal pa ni samo naši ekipi, voznika beograjskega AM društva Akademec je šlepal kar do vrha del poti. Naši ekipi pa je pomagal tudi v športnem delu tekmovalnja z vestmi o režimu vožnje in s tekočimi podatki na vsaki kontrolni postaji.

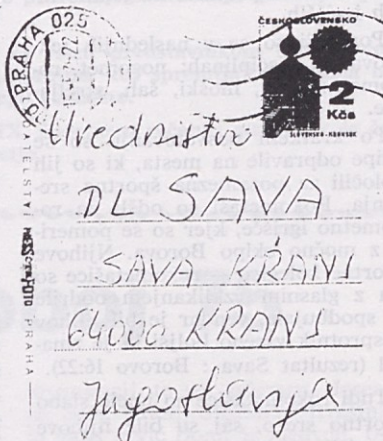
Toliko za danes. O uspehih ekipe bomo še pisali in upamo, da bo marsikoga zanimalo o njihovi dejavnosti še kaj več.

Podražitev gum v Nemčiji

Proizvajalci avtomobilskih gum v ZR Nemčiji bodo povečali cene za poprečno 1,5 %. Družba Michelin je povečala cene svojih proizvodov že s 1. marcem. Podražile so se tudi radialne gume Dunlop, in sicer za osebna vozila za 4,5 %, za tovorna vozila pa za 13,5 %.

BRAGA
Pratna braga • Poudarjena Braga • Pulverturm
The Powder Tower • La Tour Poudrière

Sodelavcem in
uredništvu pošljite
izdajeviške amaterske dirke
Berlin-Praga-Warsaw
prosinje požarave
Jozice šteti in pošljite
Fotografije

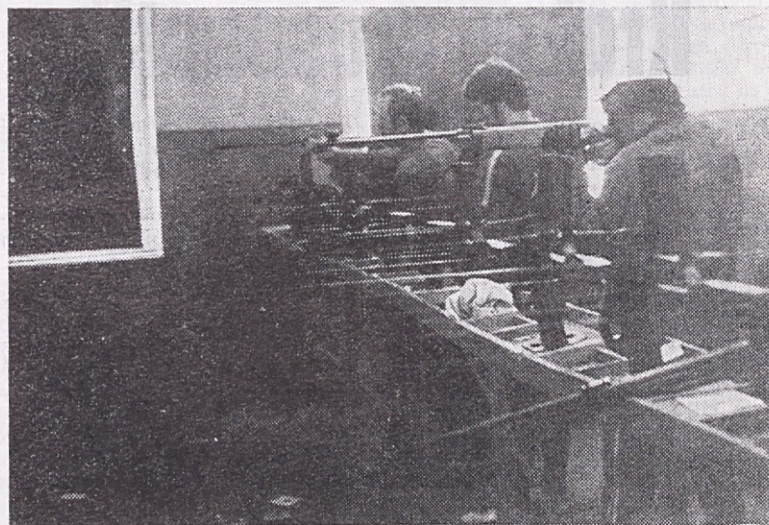

Gumijada Niš '75

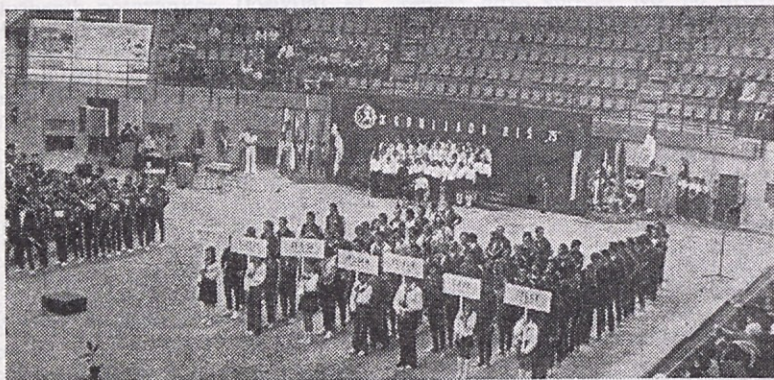
Zopet je leto naokrog in z njim čas, ko se mlade športnice in športniki, predstavniki gumarske industrije cele Jugoslavije, srečujejo na gumarskih športnih igrah. Letošnja GUMIJADA je bila že deveta po vrsti, njen pokrovitelj in organizator pa je bil kombinat gume in obutve Vulkan iz Niša.

Naše tekmovalce so spremljale najboljše želje sodelavcev, ki so se odpravljali na pot v oddaljeni Niš. Le vreme jim ni bilo naklonjeno, saj je močno padal dež. Še zadnji posnetek pred tovarno Sava in avtobus jih je odpeljal na letališče Brnik. Odpotovali so z zavestjo, da morajo častno zastopati savski delovni kolektiv.

GUMIJADA NIŠ '75. Ker smo bili pozni, smo se takoj odpravili k lepi športni hali Cair, kjer so organizatorji pripravili pristrčen sprejem vseh udeležencev in svečano otvoritev športnih iger. Prebivalci Niša, ki so napolnili dvorano, so z burnim odobravanjem spremljali defile predstavnikov vseh štirinajstih udeležencev. Letos so sodelovali na IX. GUMIJADI NIŠ '75 športniki in športnice naslednjih delovnih organizacij: Balkan — Suva Reka, Borovo — Borovo, Vitojevac — Vrnjačka Banja, Gazela — Skopje, Josip Kraš — Karlovac, Kraguj — Batočina, Miloje Zakić — Kruševac, Prva Petoletka — Trstenik, Rekord — Rakovica, RIS —

Na strelišču so bili naši tekmovalci najboljši. Bili so prepričljivo prvi in pustili za seboj 13 ekip.

Svečana otvoritev IX. gumijade Niš '75 je bila v veliki športni dvorani »Cair« v petek, 23. maja, zvečer.

Vzdušje med športniki je prijetno, ko sedimo v udobnih sedežih letala in plovemo po svetu oblakov. Za hip pomislim, da bi bilo bolje, če bi plaval v sanjah in hrepenjih, kajti če bi se morali prisilno spuščati, bi bilo veliko bolje, da bi se razblinile sanje in hrepenje, kakor pa, da se raztrešči ta srebrni ptič. Letalo se nagiba in počasi se spuščamo. Po mirnem pristanku na beograjskem letališču nas pozdravi sonce in nasmejani obraz vodnice, ki je iz Niša prišla z avtobusom po nas. Avtobus brzi po cesti, ustavimo se za trenutek in zopet hitimo naprej, saj nas v Nišu pričakujejo.

Ko prispemo v mesto, nas na ulicah pozdravljajo transparenti IX.

Zagreb, Ruma — Ruma, Tigar — Pirot, Vulkan — Niš in Sava Kranj.

Otroški zbor osnovne šole »29. november« iz Čokota je zapel himno. Predsednik Veča saveza sindikata občine Niš Aleksandar Radjenović je toplo pozdravil vse gumarje Jugoslavije ter s to dobrodošlico otvoril IX. gumijado. Da bi bilo vse še bolj svečano, je iz mladih grl zbora pristrčno zadonela prav za to priložnost napisana pesem »Gumijada« avtorice Jelene Nikolić. Ko se je po dvorani razlegala pesem, je mlad delavec Vulkana Slobodan Milošević dvigal na drog zastavo gumijade. Sledil je kratek kulturno zabavni program. Za konec pa so vsi udeleženci gumijade s svečane otvoritve poslali pozdravni

Savčani med ogledom Niša — mesta gostitelja IX. gumijade.

Potovanje z letalom do Beograda je bilo hitro in prijetno.

športnimi nasprotniki na tekmovalnih igriščih.

Pomerili so se v naslednjih tekmovalnih disciplinah: nogomet, rokometa ženske, moški, šah, streljanje.

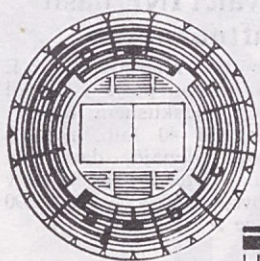
Po kratkem posvetovanju so se ekipe odpravile na mesta, ki so jih določili za posamezna športna srečanja. Rokometaši so odšli na rokometašno igrišče, kjer so se pomerili z močno ekipo Borova. Njihove športne kolegice — rokometašice so jih z glasnim vzklikanjem bodrile in spodbujale, vendar je bil njihov nasprotnik vseeno boljši in je zmagal (rezultat Sava : Borovo 16:22).

Tudi rokometašice so imele slabo športno srečo, saj so bile njihove tovarišice iz Vulkana boljše uigrane (rezultat Vulkan : Sava 15:7). Tako se je na žalost nas vseh tekmovalne

Na gumijadi je savski kolektiv zastopalo pet šahistov, ki so tudi imeli zelo naporen dan, saj so morali zbrano predstavljati šahovske figure kar v trinajstih kolih. Od šahovskih dvobojev, ki so jih imeli s 13 ekipami, so nad 7 ekipami slavili zmago, z dvema so bili izenačeni, s štirimi ekipami pa so izgubili. V skupnem seštevku so se uvrstili na 6. mesto.

Nogometaši so zmagali v prvem srečanju. Zato jih je čakala sedaj še tekma v II. kolu. Njihov nasprotnik so bili člani Kraguja. Upali smo, da bo šlo tudi tokrat vse po sreči in da bo zmaga naša. Ob koncu tekme pa smo ugotovili, da samo upanje še ni dovolj za zmago. Tekmo smo izgubili (rezultat Kraguj : Sava 2:0) in tako so se nogo-

(Nadaljevanje na 19. strani)

IX GUMIJADA JUGOSLAVIJE NIŠ 23-25 MAJ 1975 HALA SPORTOVA ČAIR NIŠ

GUMIJADA '75
23-25 MAJ NIŠ

(Nadaljevanje z 18. strani)

metaši v drugem kolu poslovali od nadaljnega tekmovanja.

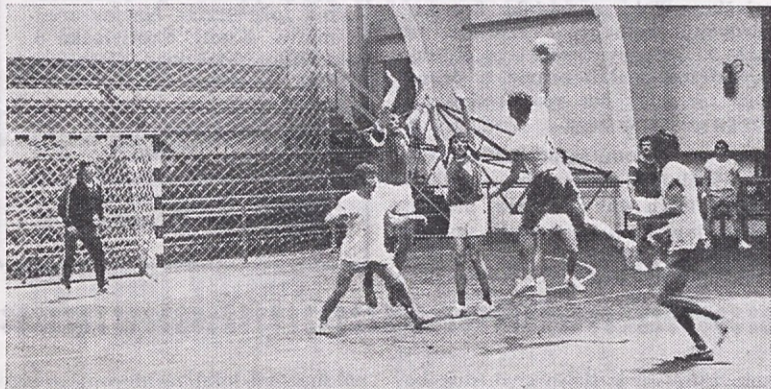
Tako se je končalo naše sodelovanje na IX. gumijadi. Z udeležbo naših tekmovalcev smo lahko zadovoljni, saj so se resnično potrudili in vložili vse sile, da so naš kolektiv predstavljali s svojo fer igro in lepim obnašanjem. Res je, da uspeh ni bil ravno najboljši, sicer pa tako velja geslo: Važno je sodelovati, ne zmagati. Vsi pa so sklenili, da bodo še več svojih prizadevanj vložili v treninge in da se bodo naslednje leto bolje odrezali.

V nedeljo smo se pričeli pripravljati za vrnitev. Zaradi poleta z letalom nismo mogli ostati na razglasitvi rezultatov in na svečanem zaključku IX. gumijade. Vsi smo si bili edini, da je »Vulkan« odlično organiziral športne igre.

Okrog 700 tekmovalcev — gumarjev je dokazalo, da je gumijada res manifestacija bratstva in prijateljstva med narodi in narodnostmi naših republik.

REZULTATI

1. Tigar	72 točk
2. Borovo	49 točk
3. Vulkan	42 točk
4. Kraguj	37 točk
5. Sava	28 točk
6. Ris	21 točk
7. Miloje Zakič	19 točk
8. Prva petoljetka	16 točk
9. Rekord	14 točk
10. Josip Kraš	9 točk
11. Gazela	8 točk
12. Balkan	6 točk
13. Vitojevac	6 točk
14. Ruma	6 točk

Gol — bo ali ne bo?

ZA SKLEP

- Na predlog predsednika organizacijskega odbora so soglasno podelili pokal za fair play ekipam Vulkanu.
- Tigar iz Pirota je že tretjič osvojil prehodni pokal kot najboljša ekipa, zato jim bo ostal v trajni lasti.
- Organizator prihodnje gumijade Josip Kraš iz Karlovca bo kupil nov prehodni pokal.
- Glede na dokajšnje nejasnosti pravil tekmovanja in organizacije gumijade je bil sprejet sklep, da se do prihodnjega srečanja gumarjev pripravi nov pravilnik.
- Odbor za organizacijo gumijade je vsem predstavnikom udeležencev predlagal, da se pesem Gumijada sprejme kot spremljajoča, stalna na naših srečanjih. Predlog je bil sprejet soglasno.
- Vule Cicmil, vodja Savčanov na IX. športnem srečanju gumarjev je čestital Vulkanu za odlično organizacijo.

Peteroboj 75

Osme športne igre gumarjev, steklarjev, livarjev, železarjev in kemikov so za nami. Tega tradicionalnega športnega srečanja se je letos, točneje 17. maja, udeležilo rekordno število športnikov iz petih delovnih

organizacij, to so: Železarna Jesenice, Sava Kranj, Steklarna Hrastnik in letos prvič Donit iz Medvod. Domačin letošnjega srečanja pa je bil kolektiv Feralita iz Žalca. 250 udeležencev iz omenjenih kolektivov se

je pomerilo v zagrizenem, vendar športnem boju v sedmih disciplinah: v šahu, odbojki, rokometu, malem nogometu, streljanju, namiznem tenisu in v kegljanju na asfaltu.

Tekmovanje je potekalo v prijateljskem vzdušju in v izredno dobri organizaciji domačina.

Savske ekipe niso razočarale, saj so zasedle eno 1. mesto, dve 2. mesti, dve 3. mesti, eno 4. in eno 5. mesto.

Najbolje so se odrezali nogometaši, ki so premagali vse svoje nasprotnike, razen domačina in ekipo železarne s katerimi so igrali neodločeno. Tudi naši strelci so se izkazali — zasedli so odlično drugo mesto. Za prvouvrščenim so zaostali samo za 9 krogov.

Šahisti so tudi osvojili 2. mesto in imeli le 3 točke manj od ekipe Železarne Jesenice, ki je osvojila 1. mesto.

Kegljači so zasedli četrto mesto s 2497 podrtimi keglji.

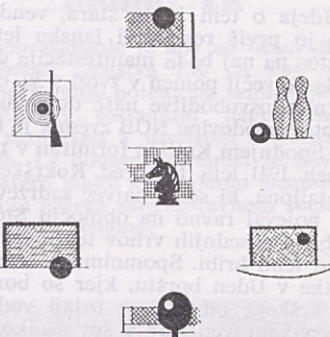
Odbojkaši niso uspeli premagati železarjev in ekipe Feralita in zasedli šele 3. mesto.

Rokometaše je doletela podobna usoda, osvojili so 3. mesto s štirimi točkami, prav toliko jih je osvojila tudi ekipa Feralita, vendar so imeli Savčani boljšo razliko v golih. Namizonteniški igralci niso imeli sreče, vsa svoja srečanja za zeleno mizo so izgubili in tako zasedli zadnje mesto.

V kočni razvrstitvi pa je vrstni red posameznih ekip naslednji:

	točk
1. Železarna Jesenice	27
2. Sava Kranj	22
3. Steklarna Hrastnik	21
4. Donit Medvode	19
5. Ferilit Žalec	16

Omeniti moram tudi ženske ekipe, ki so tekmovalce izven konkurence, in sicer v kegljanju, kjer so bile Savčanke 1. s 660 podrtimi keglji, in v streljanju, kjer so s 415 krogi naše tekmovalke zasedle 2. mesto.

Toliko o rezultatih, ki po besedah predstavnika osnovne organizacije sindikata Feralit niso prestižnega pomena, ampak prikaz izkušenj, sklepanja poznanstev in tovarištva, ki se iz srečanja v srečanje krepi. Zleja vseh je bila, da se prihodnje leto srečajo v Kranju s še močnejšimi vezmi.

Iskrena želja, nam Savčanom pa je ostalo še dosti časa, da se temeljito pripravimo in potrudimo pri organizaciji in izvedbi »Peteroboja 76«. Pri tem naj nas vodi geslo: »Važno je sodelovati, ne zmagati.«

L. Mráz

Popravek — popravek

Popravek k članku STROKOVNE SLUŽBE TTI na kegljišču »Stari Mayer« v odstavku: Prijavilo se je 43 tekmovalcev in žal samo ena tekmovalka, bi moralo glasiti:

popravek: Prijavilo se je 43 tekmovalcev in 2 tekmovalki. Prvo mesto je zasedla Marija Prevodnik s 320 podrtimi keglji pred Albinco Kumar z 282 podrtimi keglji.

Dvoboj tozd Velopnevmatika : tozd Stiskani izdelki

Osnovni organizaciji sindikata sta organizirali kegljaški dvoboj med moškimi in ženskami ekipami na kegljišču »Pri Johanci«, in sicer na 100 lučajev mešano.

Pri moških je zmagala ekipa Stiskani izdelki z razliko 147 kegljev. Ženska ekipa Velopnevmatika pa je dobila dvoboj z razliko 25 podrtih kegljev.

Rezultati posamezno in ekipno

MOŠKI

Tozd Velopnevmatika

1. Franc Sušnik	206
2. Marjan Rozman	199
3. Miro Mlakar	187
4. Jure Požek	185
5. Stane Grašič	176
6. Franc Smole	171
7. Ludvik Mahne	171
8. Andrej Aljančič	166
9. Stefan Jelar	164
10. Tomo Žeželj	157
	1782

ŽENSKE

1. Stanka Virant	156
2. Francka Čebulj	154
	310

Tozd Stiskani izdelki

1. Franc Fende	214
2. Edo Zemljč	212
3. Jože Mlakar	202
4. Stane Valentar	197
5. Stane Toplišček	195
6. Avgust Plemenitaš	190
7. Janez Rogelj	190
8. Franc Jeklar	182
9. Gorazd Hace	175
10. Stane Vovk	172
	1929

1. Majda Beton	162
2. Angelca Marko	123
	285

Prvim trem tekmovalcem in tekmovalka so bile za dosežene rezultate podeljene diplome, in sicer:

Francu Fendetu,
Edu Zemljču in
Francu Sušniku.
ženskam: Majdi Beton,
Stanki Virant,
Francki Čebulj.

Dan Kokrškega odreda

Planinsko društvo Kranj in štab Kokrškega odreda pripravljata za 14. in 15. junij manifestativni pohod na Kališče, ki naj bi postal vsakoletna manifestacija kranjskih planincev.

Ideja o tem je že stara, vendar so jo prvič realizirali lansko leto. Letos pa naj bi ta manifestacija dobila še večji pomen v zvezi s 30. obletnico osvoboditve naše domovine. Kot iz zgodovine NOB zvedemo, je bil na Spodnjem Kališču formiran v teh dneh 1941. leta I. odred Kokrškega bataljona, ki se je največ zadrževal in bojeval ravno na območju Storžiča in sosednjih vrhov ter v vaseh pod temi hribi. Spomnimo se samo bitke v Uden borštu, kjer so borci Kokrškega odreda po izdaji vodili neenakopraven boj s sovražnikom. Poleg tega je bila v grapi nad Bašljem, ki se zajeda globoko v Storžič, ustanovljena partizanska bolnišnica Košuta, ki je bila po izdaji uničena, ranjeni partizani pa zverinsko umorjeni. Letos so to bolnišnico obnovili in ob tej priložnosti tudi spominska komemoracija in otvoritev.

Planinsko društvo Kranj pripravljaja v zvezi s tem posebno kontrolne kartone za udeležence tega pohoda, ki jih bodo dobili v nedeljo na Kališču — seveda žigosane. Kdor se bo udeležil pet teh manifestativnih pohodov, bo dobil posebno spominsko značko. Program je letos zelo pester, saj se bodo slovesnosti začele že v soboto, ko bodo na Kališče z raznih smeri prišle patrulje sedanjega Kokrškega odreda, taborniki, preživeli borci, odred JLA in miličniki. Zvečer bo spominska komemoracija ob spomeniku na Spodnjem

Kališču, potem pa partizanski večer ob tabornem ognju. V nedeljo se bodo udeleženci s Kališča spustili po kurirski poti do bolnice Košuta, kjer bi se srečali s planinci — udeleženci pohoda. Po krajši komemoraciji bi se planinci po kurirski poti povzpeli na Kališče, kjer bi dobili kontrolne kartone z žigi, kot sem že omenil.

In kakšen bi bil delež savskih planincev? Ena skupina — manjša, bi se povzpela na Kališče že v soboto, kjer bi pripravili taborni ogenj, druga večja, pa bi se v nedeljo udeležila otvoritve bolnišnice Košuta, nato pa po kurirski poti povzpela na Kališče, kjer bi se sešli, sestop pa bi bil skupen. O tem bomo še podrobneje seznanili z Informatorjem in preko plakatov.

Stane Markelj

Pisma vojakov

Lepo pozdravljam vse sodelavce v mehanični delavnici, posebno pa sodelavce v delovni skupini Vinka Kurenta v obratu IV. Posebno lepo pozdravljam tudi sodelavce Antona Rebolja, Janka Močnika in Poldeta Furlana. Celemu delovnemu kolektivu pa želim še veliko delovnih uspehov.

Rajko Križnar
V. P. 1394/24
68340 Črnomelj

Spoštovani tovariši!

Najlepše se vam zahvaljujem za denar, ki sem ga prejel, četudi

pravzaprav ne vem, zakaj ste mi ga nakazali. Rad bi tudi zvedel, v koliko dneh po vrnitvi iz vojske se moram javiti v podjetju, ker bi se rad vrnil k vam na delo. Vsem skupaj se zahvaljujem za pozornost, ki jo namenjate vojakom in vas najtopleje pozdravljam.

Boško Vujič
V. P. 7197-4 VE-9
18002 NIS

Pripiš uredništva

Hvala za tovariško pismo. Odstopil nam ga je oddelek za socialno varstvo. Menimo, da bi na ta vprašanja rad pojasnilo še marsikateri vojak, naš sodelavec, zato smo se odločili, da damo nekaj pojasnil.

Podjetje dvakrat letno, in to ob 1. maju in 29. novembru nakaže vsem vojakom, članom našega kolektiva po 150,00 din. Denar pa morejo prejeti le tisti, ki so na kakršenkoli način oddelku za socialno varstvo, kadrovske službi ali oddelku za informiranje sporočili naslov vojne pošte, kjer služijo vojaški rok.

Sprememba je tudi v zvezi z nastopom dela tistih, ki so odslužili vojaški rok. Po zakonu se mora vsak delavec javiti takoj po vrnitvi v kadrovske službi pri kadroviku, da se dogovorijo o delovnem mestu in delu, ki ga bo opravljal. Delo pa mora nastopiti v 15 dneh. Ker se šteje čas služenja vojaškega roka za vojaške kot čas mirovanja delovnega razmerja, je vsak, ki se pravočasno vrne na delo, deležen enakih pravic iz delovnega razmerja kot vsak redno zaposlen delavec Save.

Vsem vojakom, še posebno pa našim stalnim dopisnikom, želimo mnogo lepih dni v vojaški suknji, vsem skupaj pa skorajšnjo vrnitev v delovni kolektiv.

Raziskovalci INE našli novo naftno polje

Pred dnevi so raziskovalci INE našli bogato naftno polje v bližini Čakovca. Že v poskusnem vrtnanju dobivajo dnevno 40 kub. metrov nafte; iz tega sklepajo, da gre za večje količine nafte. Prav tako so v bližini Čakovca našli v globini 2690 metrov zalogo zemeljskega plina.

Sintetičnega kavčuka vedno več

Družba BAYER je modernizirala in razširila zmogljivosti za proizvodnjo polikloropren kavčuka na 60.000 ton letno; proizvodnjo te vrste kavčuka nameravajo še povečati na skoraj 90.000 ton.

ZAHVALA

Vsem sodelavcem tozda Stiskani izdelki, posebno pa sodelavkam iz odpreme termoforjev, se iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje in denarno pomoč ob smrti očeta.

Marija Proj

SAVA, glasilo delovne skupnosti industrije gumijskih, usnjenih in kemičnih izdelkov izdaja odbor za informiranje. Glasilo izhaja štirinajstredno, glavni in odgovorni urednik Jože Stular. Naslov uredništva: Kranj, Skofjeloška 6, telefon 25-461 int. 482 in 282. Tisk in kličjeji GP Gorenjski tisk Kranj.

List je oproščen temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 621-1/72 z dne 27. marca 1973).

Izbrali smo za vas...

Marsikdo je že dejal za naš časopis, da je preveč resen, da obravnava samo »domače« zadeve in da je prav zato včasih kar nekaj suhoparen. Prav zato smo se na predlog člana odbora za informiranje odločili za novost; z današnjim dnevom pričnemo objavljati tudi leposlovje. Danes vam predstavljamo 1. nadaljevanje Kosmačove novele SREČA.

Ciril Kosmač (1910 — Slap ob Idriji) se je v slovenski književnosti pojavil kot ustvarjalec izključno kratke proze, novele, v začetku tridesetih let, ustvarja pa še danes. Vsebinsko njegovega dela ima tedaj izrazito nacionalno izbrano snov. Narodnostni bolečini in italijanskemu fašističnemu nasilju nad Primorsko pa se v njegovi prozi kmalu pridruži še močna avtobiografska primes. Kosmač oblikuje tolminskega človeka v nacionalni in v njo povezani socialni stiski. Z mnogo optimizma in humorja rešuje pisatelj tragiko svojega malega človeka v realističnih prikazih iz kmečkega življenja.

Njegova pomembnejša dela: zbirka novel Sreča in kruh, roman Pomladni dan, zbirka novel Iz moje doline, novela Balada o trobenti in oblaku in novela Tantadruj.

V svetu Slapa ob Idriji je za-

okrožen ves njegov pisateljski življenjski prostor; v njem najde podobe za vsa življenjska vprašanja, ki ga vznemirjajo kot umetnika. Ta svet mu omogoča, da izpoveduje sam sebe in da hkrati prodre v nekatere občutljive centre človekove biti. Njegovo jezikovno izražanje je enostavno, zgoščeno, vendar izdelano in izjemno.

Terezija Plivk

Sreča

Kolikor se spominjam, se v naši vasi niso nikdar pridali ukvarjali s srečo. Če so hrepeneli po njej, so hrepeneli skrivaj, javno in glasno o tem niso govorili. Še besedo sreča so po navadi uporabljali samo v nesreči. Kadar je komu pogorel hlev, so skoraj vselej rekli: »Pravzaprav je imel srečo. Lahko bi mu bila zgorela tudi hiša, saj je bilo vetrno.« Če je kdo tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo, so ga tolažili in modro dodajali: »Saj je imel še srečo. Lahko bi padel na glavo in si zlomil tilnik; priletel bi na sence in pri priči izdihnil.«

Te vrste sreča je kaj pogosto zahajala v našo vas in z odprto roko delila svoje darove. Mene je prvič doletela, ko sem bil star kakih sedem let. Na naši kašči je bilo šest

kolovratov še iz tistih sivih dni, ko je živela in predla mati mojega očeta. Vsako nedeljo smo se otroci iz sosesčine zbrali, šli na kaščo in se razrasli v Garibaldije, Lavdone, Radckije in druge generale, ki smo jih poznali iz pripovedovanja starega očeta in iz prelepe knjige »Naš cesar«, ki jo je napisal c. kr. učitelj Jožef Apih. Tam smo uprizarjali velike bitke.

Mahali smo s sabljami, ki jih je bilo tiste čase kakor fizioloških raket na vratovih njih, in vrteli kolovrate, ki so bili naši topovi. V eni teh bitk sta se v višku sovražnosti dva topa preveč približala, zadela sta drug ob drugega, in stari, črvi kollesi sta se raztreščili. Kos oboda mi je z vso silo priletel v čelo, da mi je desno oko namah zakrila velika podpluta. Zakričal sem in planil po stopnicah. Pritekla je mama, in ko je videla razdejanje in kri na mojem obrazu, prestrašeno kriknila. Pograbila me je in odvedla k žlebu, kjer mi je skrbno izprala obraz. Potem je z velikim strahom počasi dvignila otekline, ki mi je visela čez oko. Ko je videla, da je oko zdravo, je sklenila roke, pogledala proti nebu in veselo kliknila:

»Bog in sveta Lucija, kakšna sreča, lahko bi bil priči oslepel!«

Prišle so sosedice, opletale z rokami in jezikom ter dokazovale, da me je res doletela velika sreča. Vse po-

poldne sem ležal za hlevom pod grmom zelenike, tiščal na otekline, renčelico in razmišljal o sreči, ki me je še čakala; zvečer sem bil tepen, »da ne bom več po nemarnem skušal božje previdnosti.« Drugi dan je mama pekla kruh, in ko je belila peč, so v njej zgoreli vsi stari kolovrati — vsi naši topovi.

Kake druge vrste sreča pa je le poredkoma zašla k nam. Zdi se mi, da je naši ljudje niti poznali niso — in je še vprašanje, če so sploh vedeli zanjo. O srčnih zadevah niso mlatili prazne slame; napili so se žganja, preklinjali in se zjokali ali pa so se znesli nad svojim sovražnikom. Če pa je kdo le preveč klavirno usmajal po cestah in po polju ter žalostno stokal nad bolečinami srca in podobnimi težavami, so se mu nasmehnilo, zamahnili z roko in dejali:

»Potrpi in nikar si tako ne ženi k srcu. Prej ali slej bo že tudi tebe doletela sreča, kakor pravi Strežek.«

Strežek je bil majhen in droben možicelj, ki ga niso jemali prav resno. Nekateri so celo trdili, da se mu kolesca ne vrte v pravo smer in so mu v šali večkrat nasvetovali urarja. Matija pa se je na vse take opazke samo široko smejal in trdil, da bo prej ali slej tudi njega doletela sreča.

(Nadaljevanje prihodnjic)